

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III ÉVFOLYAM 44. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947 OKTÓBER 30.
5708 MÁRCHESVÁN 16.

93 magyarországi zsidó hitközség megszűnése

A magyar zsidóság tragédiájának egyik legszomorúbb fejezete zárul le azzal az előterjesztéssel, amelyet a Magyarországi Izraeliták Országos Irodája intézett Ortulay Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. Ebben az előterjesztésben az Országos Iroda felsorolja mindazokat a kongresszusi és statusquo szervezeti izraelita hitközségeket — szám szerint 93-at, — amely hitközségek a deportálások és zsidó-üldözések folytán részben teljesen elnéptelenedtek, részben oda oly csekély számban tértek vissza a hitestvérek, hogy azok a felszabadulás után újból hitközséggé nem alakulhattak és az Országos Iroda megítélése szerint e hitközségek megalakulása a jövőben sem remélhető.

Megjegyezni kívánjuk, hogy az Orsz. Iroda e ténynek megítélésében elment a legmennysebb menő határig s még számos egészen jelentéktelen lélekszámú hitközség van az országban, amelyeknél csak a reménység forog fenn, hogy idővel talán

sikerül annyira megerősödniök és fejlődniök, hogy nem kell ezeknek megszüntetésével is későbbi időpontban számolni, amint hogy ezt a lehetőséget az előterjesztésben az Országos Iroda fenntartja magának.

Az előterjesztés a 10.400/1946. M. E. számú rendelet értelmében kéri a minisztert, hogy a csatolt jegyzékben felsorolt hitközségek megszűnését állapítsa meg s ezt a megállapítást a hivatalos lapban tegye közzé.

A megszűnésre előterjesztett hitközségek névsora a következő:

(A hitközségek neve mellett szereplő — jel azt mutatja, hogy oda egyetlen zsidó sem tért vissza, a számjegy pedig a visszatértek lélekszámát mutatja, beleértve a nőket, gyermekeket is, amely szám azonban nem teszi ki az együttes imádkozáshoz (minje) szükséges felnőtt férfiak lélekszámát.)

A megszüntetendő kongresszusi és statusquo izraelita hitközségek jegyzéke

Adony 2	Ecsény —	Mindazent 8	Szakes —
Ajka 7	Enying 15	Nagyigmánd 8	Szegvár —
Apostag 3	Ercsi 12	Nagybajom 15	Szabadhídvég —
Adánd —	Fajsz 2	Nagybaracska 18	Szentgál 1
Bahcsa 4	Felcsút 3	Nagyszakácsi —	Szigetszentmiklós —
Balaionberény —	Gyón 2	Nagyvácsony 12	Tass —
Balaionmárta —	Hercegszántó 5	Nemesdéd —	Táplóbleske 4
Rábony —	Iregszemese 10	Nyírbátor —	Táplógyörgye 2
Barneska 5	Jász Kisér 10	Nemesvid —	Tápiószőlő 3
Békésszentandrás —	Jászladány 3	Nikla —	Técel —
Büleske 2	Kaposfő —	Ócsa 10	Tiszaföldvár —
Bühönye —	Karád —	Oztopán —	Tököl 10
Buzsák —	K. thely 5	Örkény 18	Tura 3
Bugyi 2	Kisbér 6	Pestszentimre 13	Uzód 3
Csabrendek 5	Kiskunfélegyháza 20	Pilis 9	Üllő 1
Csanádpalota 7	Kistarcsa 14	Polgárdi 5	Vecés 7
Csúny —	Kóka —	Pusztakovács —	Veregyháza 2
Csikvár —	Lajosmizse 4	Rácalmás —	Villány 9
Csorvás 4	Lengyeltől 5	Sárvár 8	Zsámbék 2
Csömör 9	Lépcsény 3	Sásd —	Zámoly 2
Döbréköz 3	Lovashérsény —	Seregélyes 3	Zalabér —
Dunaapáttele 5	Maglód 2	Simontornya 4	
Dunaszerkesztő 8	Marionvásár 1	Solt 6	
Dunavese 12	Medgyesegyháza 12	Somogyiz 1	
			Összesen: 93 hitközség

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Glosszák a hétről

HATMILLIO ZSIDÓ MÁRTIR EMLÉKMŰVÉT állítják fel rövidesen New-Yorkban.

Ez az emlékmű nem valamelyik zsidótemplom udvarára, vagy valamelyik zsidó temető föltételezhetően kerül, hanem a hatalmas amerikai metropolis egyik főterére.

Közvetlen közelébe lesz a *xi Kossuthunk szobrának*.

A Kossuth-szobor, az európai szabadság és a világszabadság dicsőségét hirdeti az Újvilág népének.

A hatmillió zsidó mártir emlékműve viszont az európai gyűlölet és a világszűgyen dokumentuma lesz.

Amerika, amikor ezt az emlékművet az egyik főtéren helyezi el, kétségtelenül azt akarja, hogy minél többen emlékezzenek arra a rettenetes korszakra, amelynek sem Európában nem szabad megismétlőnie, sem Amerikára nem szabad ráköszöntenie!

A newyorki mártir-szobor hirdetni fogja örök időkre, hogy hatmillió ártatlan ember vérének hullása adott „háttérteret” a hitleri gonoszság uralmának!

ATOMBOMBA ÉS ZSIDÓ-KÉRDÉS — ezt a két témát kapcsolta egybe igen szellemesen a berni Arthur Seehof. A Szociáldemokrata Párt oktatási osztályának legújabb füzetében publikált írása, a többi között ezeket tartalmazza:

„Az atombomba feltalálását már véghezvitte a polgári tudomány, de a zsidókérdés megoldására képtelen.

A Szovjetunióknak talán még nincs atombombája, de a zsidókérdést megoldotta...”

A **SPORTSZELLEM** — hogy régi kifejezéssel éljünk — a „lovagiasság” szellemével egyenlő. Ahol nincs lovagias felfogás, ott kiveszett az igazi sportfelfogás.

Ezért kell minden erővel meggátolni — túl az egyéb okokon — a fasizma alfajsság és antiszemita méltóság minden ugynévezett „sportmegnyilatkozását”.

Sajnos, még mindig vannak ilyenek!

Múlt héten, például, egyik vidéki futbalmeccs közönsége köréből újból antiszemita szövegek kezdtek röpködni és a meccs után majdnem nagyszabású zsidóváros támadt!

A demokratikus Magyar-

ország demokratikus sportélete nem lehet antiszemita alakok és antiszemita indulatok „rejtekhelye”!

Aki élvezni akarja a sportot, az járjon meccsekkel!

Aki viszont antiszemita jelzőket bóbóli, az kerüljön börtönbe!

A „WEG UND ZIEL”, az osztrák kommunista kiadó folyóirata, közli egy nagy zsidó gondolkodó utolsó írását. A cikk előtti jegyzetéből megtudjuk ugyanis, hogy Otto Heller nincs többé. 1945 márciusában elpusztult az *ebensei haláltáborban*.

Az 1930-as években Otto Heller világszerte nagy vitákat provokált két könyvével: a *Wladiszlavok-kal és az Untergang des Judentums-szal*.

Bátran kiállt a Szovjetunió igazsága mellé és bátran szembenézett a zsidókérdés valóságával.

Világgá harsogta, hogy az egész zsidókérdés, amelyet a marxista szemzőből nézett, nem más, mint a kapitalizmus egyik mű-problémája, amit azért vetettek fel, hogy az igazi problémáról, a kapitalizmus valóságáról eltereljék a figyelmet.

A koncentrációs táborban is dolgozott Otto Heller. Tanulmányt írt *Was ist Rasse?* címmel. A legigazságtalanabb üldözöttség hónapjaiban is igazságot keresett.

Az igazságért élt. És az igazság hősi halottjaként került a zsidó történelembe.

A **GLOSSZÁK KÖZÉ** kívánczok — minden kommentár nélkül — *Andreánszky Istvánnak a Népszava* vasárnapi számában megjelent „Sarkadi kiskirályok” című riportja. Megtudhatjuk belőle, hogy miért vannak időnként Sarkadon antiszemita tüntetések és mi volt a háttere annak a nem éppen épületes jelenetnek, amikor „Zsidók! Kötetel a nyakukra, halált!” felkiáltásokkal megfenyegették a cukorgyár néhány tisztviselőjét.

A *Népszava* cikke sorra felvonultatja a sarkadi poten-

Szovjet-zsidó kultúrest november 8-án az októberi forradalom harmincesztendő évfordulója alkalmából

Jóelőre felhívjuk olvasóink figyelmét arra a november 8-án, szombaton este 6 órakor megtartandó nagyszabású kultúrestre, melyet a magyar zsidóság egyeteme nevében a szovjet-forradalom harminc esztendő évfordulója alkalmából rendez a szovjet-zsidó kulturális kapcsolatok ápoló bizottság, karöltve a pesti izr. hitközség kulturális ügyosztályával.

Ez az ünnepség kifejezésre kívánja juttatni a Szovjetunió felé a magyar-zsidóság háláját, másrészt ez alkalommal is ismertetni kívánja a szovjet-zsi-

dóság belső életét és kulturális értékeit.

Az ünnepség kiemelkedő száma lesz *Gergely Sándornak*, a kiváló írónak, a Magyar Írók Szövetsége elnökének közvetlen tapasztalatokon alapuló beszámolója: *A szovjet-zsidóság politikai, társadalmi és szellemi életéről*.

Az izgalmasan érdekes előadást irodalmi és zenei műsorok egészítik ki, legnevesebb művészeink közreműködésével.

A részletes programról és az ünnepség színhelyét legközelebbi számunkban ismertetjük.

tálatokat. *Porkoláb László* járási főjegyző, a *szovjetellenes finn légió* tagja volt. *Monolovics Mihály* pék, ingyen zsemlyéket és kifliket szállított Szálasi vacsoráira. *Váradi Lajos* strandján ez a tábla volt kifüggesztve: „Zsidóknak és kutyaúrnak tilos a bemenet!” *Makai János* a Munka-központ elnöke volt és a *Népbizottság is elítélte*, ami azonban nem gátolta meg a sarkadiakat abban, hogy ipartestületi elnökükké válasszák. Szerepel — a *Népszava* riportja szerint — Sarkadon egy *Tulkán János* nevű volt *keretlegény* is, aki a felszabadulás óta készségesen vett részt zsidók „lefűlélésében.” „Sarkadról — írja *Andreánszky István* — 176 zsidót deportáltak. Közülük 9 tért vissza, a munkaszolgálatosokból 30-an. Közülük 6-ot fogtak le 1945 óta.”

A *Szökés*, amely napjaink kimagasló regényei közé tartozik, egy náci-generális szökését tárja elénk. Izgalmas, mint egy detektívregény. Pedig mindvégig tisztán irodalom. A *Szökés* egyik finoman megírt víziója, egy pusztuló zsidó alakját veli a bujkáló SS-briganti elé. Sok ilyen feledhetetlen részlete van a könyvnek. Érdekes elolvasni. Irodalmi dokumentum.

KERESEM FIAMAT, Steinbach Sándort,

munkaszolgálatost, aki 1941 júliusban került orosz hadifogságba és 1944 decemberig Stalínóban volt, majd onnan körhízába utat. Azóta nincsen hír róla. Nagyon kérem, aki tud róla, értesítse apját *Steinbach Alfréd*ot, VI., Hajós-u. 15. II. emelet 4. alatt.

Ki tud Bányai Adél

(szül. 1905 febr. 15. Kiskunfélegyháza). budapesti lakosról, aki 1944 november 10-én bevonult a KISOK pályára és onnan deportálták. Aki felvilágosítást tud adni, okvetlenül értesítsen. *Bányai Sándor*, VII. ker., Dózsa György-ut 66.

MUSZOSOK, ki tud számrol WINKLER GYÖRGY-ről

született 1915. Anyja neve *Friedlona*, 101/50 századdal Alsódabasról 1942 jul. 2-án vitték Ukrajnába. Eltűnt 1943 jan. 17. Szíves értesítést kér öv dr. *Winkler Sándorné*, VIII., Tancsics-c. 5. I. 4.

Székelly Emil

ékszerész 26 Kákóczi-ut 26 Briliáns, ékszer, arany, ezüst, órák, vés, cseréj és más.

BALLON átlátszó, eső-, vihar- és lódenkabát

Márton és Szász V., Gróf Teleki Pál-utca 3.

A 30 éves Szovjetunió

A Szovjetunió fennállásának harmincadik évfordulóját ünnepli a világ haladó közvéleménye, amely tisztában van azzal, hogy a nagy orosz forradalom ugyanolyan egyetemes jelentőségűnek bizonyult az emberiség történetében, mint annakidején a nagy francia forradalom. Eljövendő idők historikusai kimutatják majd, hogy milyen új politikai, társadalmi és gazdasági elveket vetett fel színre az a hatalmas változás, amely a dolgozók tanácsközlárságává változtatta a cárok birodalmát.

Magyarországot sokkal több szempontból érdekli a Szovjetunió sorsa és nekünk sokkal több okunk van a harmincadik évforduló megünneplésére, mint más távolabbi országoknak, hiszen az óriási kiterjedésű szovjet birodalom közvetlen szomszédaink közé tartozik, ezenkívül pedig a Vörös Hadsereg csapatai üzték ki hazánkból a fasiszta hordákat és tették lehetővé a harmadik magyar köztársaság megalakítását.

Külön szempontjaink is hála a köteleznek. Az elpusztításra kiszemelt pesti gettó sok tízezer zsidó lakosának a magyar fővárost felszabadító szovjetkatonák adták vissza az életüket.

A Szovjetunió fejlődése új fejezetet jelent az emberi jogok fejlődése terén és ugyan csak új fejezetnek tekinthető az antiszemitizmus elleni küzdelemben is.

Ahogy P. Danilov írja a Szovjetunió nemzetiségi problémáiról szóló könyvében: „A cárizmus olyan politikát ültetett, amellyel egymás ellen uszította a nemzetiségeket, gyűlöletet és ellenségeskedést szítva közöttük. Gyakori eset volt, hogy a dolog vérfürdővé, pogromokká fajult: az azerbajdzsániak gyilkolták az örményeket, az örmények pedig az azerbajdzsániakat, az üzbégek és turkmének véres háborukat viselték egymás ellen, a „fekete százak” bandái — a rendőrség tudtával és hallgatolagos beleegyezésével — véres pogromokat rendeztek a zsidók ellen. A cár és az ő hivatalnokai így vélekedtek: Csak marakodjanak egymás között a nemzetiségek, csak üssék, vágják egymást, de ne azokat, akik uralkodnak fölöttük... Az Októberi forradalom, mint

Sztálin mondta, egyetlen csapással szétzúzta a nemzetiségi elnyomás láncait, megváltoztatta a népek közötti régi viszonyt, aláasta a régi nemzeti gyűlöletet és megfeszítette a lalajt a népek együttműködése számára.”

A Szovjetunió már a kezdet kezdetétől biztosítani igyekezett — és biztosította is — a hatalmas birodalom területén élő nagy és kis nemzetiségek, népcsoportok, etnikai, faji és vallási közösségek teljes jogegyenlőségét és harmóniáját.

A nemzetiségi elnyomás likvidálására és a Szovjetunió népeinek megbékéltetésére külön nemzetiségi népbiztosságot állítottak fel, amelynek fontosságát semmi sem mutatta jobban, mint az, hogy — Sztálin került az élére. Ez a népbiztosság kidolgozta és a szovjet-kormány közzétette az 1917 november 16-án publikált nagyjelentőségű államokmányt, amelynek ez volt a címe: „Az oroszországi népek jogainak deklarációja.”

1918 január 24-én a szovjetek III. kongresszusa elkészítette a még fejlettebb és még tökéletesebb jognyilatkozatot: „A dolgozó és kizsákmányolt nép jogainak deklarációja”-t.

Allandóan tökéletesebb és tökéletesebb lett a nemzetiségek egyenjogúsága, a fajták harmóniája, az etnikai és vallási közösségek együttműködése a Szovjetunió jobb jövőjéért.

Az ellenforradalom brigantijainak és a cárizmust visszasíró rétegeknek természetesen fájt ez a harmónia, amelyben a Szovjetunió maradandóságának egyik garanciáját látták. Kolcsak, Denikin és Wrangel ellenforradalmi csapatai — a polgárháború során — mindent megtettek a nemzetiségek harmóniájának meg-

zavarására és a faji gyűlölet felkeltésére. Amikor az ellenforradalmi csapatok rövid ideig sikereket értek el, minden lépésüket gyűlölet inspiálta. Véres pogromok jeleztek a reakció „féhérlobogójú” csatlósainak útját.

Az ellenforradalmárok által szított polgárháborút éppen azért sikerült arányilag könnyen levern, mert a Szovjetunió nemzetiségei hűek maradtak az egyenjogúságukat biztosító orosz néphez.

És a második világháború idején még erősebben mutatkozott meg a Szovjetunió népeinek szolidaritása, amelynek alapja a nemzetiségek, fajok és vallási közösségek nagy családjának, szinte példa nélkül álló harmóniája volt. 194 nemzetiség és népcsoport fia harcoltak a Szovjetunióért és a világ szabadságáért. Ahogy P. Danilov írja: „7630 orosz, 1928 ukrán, 244 bjilorusz, 157 tatár, 99 zsidó, 88 örmény, 81 gruz, 66 üzbég, 58 mordvin, 40 azerbajdzsáni, 42 csuvas, 37 baskir, 16 turkmén, 8 lett, 5 burját került a Szovjetunió hősei közé.”

★

A Szovjetunió zsidó dolgozói nem feledkeztek meg arról, hogy az 1936-os sztálini alkotmányban a következő szakasz található:

„A Szocialista Tanácsköztársaságok Szövetsége polgárainak egyenjogúsága, tekintet nélkül nemzetiségre és fajra, megingathatatlan törvény a gazdasági, állami, kulturális, társadalmi és politikai élet minden terén.

A polgárok jogainak bármilyen közvetlen, vagy közvetett korlátozását, vagy ellenkezőleg, a polgárok faji, vagy nemzetiségi alapon történő közvelein vagy közvetett előnyökhöz juttatását, valamint a faji, vagy nemzeti felsőbbrendűség, vagy gyűlö-

let és lenézés bármilyen hirdetését törvény bünteti.”

A Szovjetunió, amikor a szovjet polgárok egyenjogúságáról intézkedik, „megingathatatlan törvényt” említi alkotmányában. Ez azt jelenti, hogy minden egyéb intézkedés még tökéletesíthető a szocialista fejlődés során, de a Szovjetunió polgárainak egyenjogúsága már most sem lehet más, mint tökéletes.

A sztálini alkotmány ezenkívül nem elégedett meg a fajelleni és felekezetielleni izgatás büntetésével, hanem, még a „lenézést” is bünteti. Szocialista államban senki sem „nézheti le” a másik dolgozót.

A Szovjetunióban nincs faji és felekezeti gyűlölködés. A Szovjetunióban nem izgatnak és nem is izgat egyik nemzetiség, fajta, vagy vallasközösség tagja a másik nemzetiség, fajta, vagy vallasközösség tagjai ellen.

Az alkotmány biztosítja a legteljesebb vallásgyakorlati szabadságot. A Szovjetunió zsinagógáinak erős látogatottsága és a nagyon jelentős Zsidó Antifasiszta Szövetség működése, a jiddisnyelvű könyvek és brosurák hosszu sora tanúsítja, hogy a Szovjetunió zsidó dolgozói nem szakadtak el a zsidóságtól, hanem még szorosabb kötelekbe kerültek a zsidó közösséggel.

Külön beszélhetnénk Birobidzsánról, a Szovjetunió autonóm zsidó területéről is, amely hatalmas fejlődést mutatott fel rövid idő alatt és új életlehetőséget biztosított azoknak a zsidóknak, akik nem tudtak tovább élni azokon a részekén, ahol a betolakodott fasiszták testvéreiket meggyilkolták.

A Szovjetunió fennállásának harmincadik évfordulója alkalmából elismeréssel is tekint a Szovjetunió felé, nemcsak a demokratikus Magyarország, hanem úgy tekintenek feléje mindazon népek és nemzetek, amelyek szabadságukat, életlehetőségeiket és demokratikus fejlődésüket a Szovjetunió hős hadseregének és Sztálin generalisszimus hatalmas hadvezetői teljesítményének köszönhetik...

Társulnék rentabilis szombattartó üzlet vagy üzemihez, „Ütő-Huszonötzertig” jellegre a kiadóba.

ŐSZI ESTÉKEN
KELLEMEK SZÓRAKOZÁST NYUJT
Dr. LANGER NORBERT
ÖTNYELVŰ KÖLCSÖNKÖNYVTÁRA
ANDRÁSSY-UT 58
Előfizetés csak
HETI 2 FORINT!
Belratkozás bármikor. Naponta cserélhet.
Minden újdonságot azonnal olvashat!

„A Joint szerepe a magyarországi zsidóság életében“

A „Magyar Cionista Szövetség Joint és Intézmények Csoportja“ rendezésében dr. Görög Frigyes, az A. J. D. C. magyarországi elnöke tartott előadást arról a jelentős szerepről, amelyet a Joint a magyarországi zsidóság életében betöltött és betölt.

A nagy érdeklődéssel kísért előadást dr. Gálos Henrik nyitotta meg, majd Surányi Éva operatőreskedő palatínai nótadalokat adott elő nagy sikerrel. Ezután dr. Görög Frigyes tartotta meg előadását, amelyben a Joint munkáját átfogóan ismertette.

Eletmentés

— A Joint munkáját — mondotta többek között dr. Görög Frigyes — a maga jelentőségében úgy tudjuk megkínálva kifejezni, ha azt mondjuk, hogy az valójában: életmentés volt. A Joint magyarországi munkáját számmal világíthatom meg, számmal világíthatom meg, egyik: a felszabadulás óta Magyarországon tizenegymillió dollárt osztott ki pénz- és hatmillió dollárt természetbeni segélyben. Ezek a számok óriási bizonyíték, hogy itt életmentés folyt. Az isteni rendeltetésből csodákkal határos módon megmaradt százyolcvanezer nyi magyar zsidó kétharmadrészét, tehát százhuszezer személyt, de állandóan segélyben részesíti. Az elmúlt évek alatt a Joint Európában — a tágerkekben maradtakat kivéve — a magyarországi zsidóságot részesítette a leghatékosabb támogatásban, s ez összességében kétszázötven millió forintot jelent, mint az UNRRA, valamint az összes külföldi segítségnyújtó támogatása.

— A Joint működése már az első világháború óta tart és Magyarországon, különösen 1938 évtől fejt ki intenzívebb működést és 1944. évben illegális formák között igyekezett a magyar zsidóság mentési akcióiban résztvenni. A különböző mentési akciókból ezáltal csupán Wallenberg nevét említem meg, aki svéd lobogó alatt Joint támogatásból teljesítette küldetését.

Amerika megmozdul

— Az amerikai pénz — mondotta dr. Görög — nem magától születik meg, hatalmas szervezettel teremti elő az európai zsidóság számára.

— Az amerikai akció minden évben más és más jelszó alatt indul.

— 1945. esztendőnek: „A megmenekülés éve“, az 1946. esztendőnek „Az életmentés éve“ és az 1947. esztendőnek „A talpraállítás éve“ nevet adták és valóban megmenekülték, életben tartották és talpraállították az

elcsúszott, maradtak európai zsidóságot.

— Magyarországon az 1945. év tavaszi újjáébredés hónapjaiban zajlott le a Joint hőskora: első feladata volt a koncentrációs táborokból hazahozni a testvéreinket. Ki ne emlékeznék az első Lichtenvörthei szertelvény asszonyaira és az ezt követő akciókra. Az egyének hazaszerzése még nem zárult le, mert igyekszünk a még hadifogságban levő munkaszolgálatosok otthonukba visszatérését előmozdítani és a visszatérőket a gazdasági életbe behelyezni.

A további segítések

Ezután dr. Görög Frigyes részletesen vázolta az első népkönyvház felállítását, ahol az első tíz meleg ételt kapták az éhesek. Majd az életben maradt belegek, öregek és gyermekek megmenekülésének különböző statisztikái számlát be, amelyet a különböző kórházak rendbehozása, gyermekotthonok és aggodalmáza felállítása követett. Az ország területén ma halva gyermekotthon működik a Joint kezelésében, ezenkívül számos napközi otthon és számos gyermek került a családvédelmi akció során elhelyezésre.

Ezideig több mint háromszáz ezer télelben utaltak ki ruhát.

— A felruházás során — mondotta dr. Görög — nem csak kategorizált segélyezetteinkre voltunk tekintettel, hanem minden egyes életben maradt testvére, mert hisz ruhamentés különösen az első időben, alig tudott valaki magának vásárolni.

Munkába állítás

— A pillanatnyi szociális segítségnyújtásnál tovább akartunk nyújtani, a magyar zsidóságot talpra akartuk állítani és a termelői folyamatra beilleszteni. Az ifjúságot kollektívákban, kooperatívákban, plágákban a magyar társadalom hasznos tagjaivá képezzük ki ipari és földművelői munkára.

— Az egyéni talpraállítást kamatmentesen, hosszulejáratu egyszintenciális kölcsönökkel igyek-

szünk lehetővé tenni; ezideig kétezer zsidó családot segítünk ahhoz, hogy szerény megélhetését, akár mint kiskereskedő akár mint kisiparos megkeresse. Magyarországon, mint a világ legnagyobb házasságközvetítő intézménye működik a Joint, házassági segélyekkel, berendezési tárgyakkal igyekszik a családalapítást lehetővé tenni. Mindemellett törődik a zsidóság szellemi életével és a kulturális mozgalmakkal mindenképpen támogatja. Első kötelességének tartotta a romokban heverő templomok, iskolák újépítését előmozdítani és a zsidó intézményeket hivatásuk betöltéséhez aktívá tenni.

— Mindezt az amerikai zsidóság tette lehetővé. Az „American Jewish Appeal“ 1945-ben huszonhárom, 1946-ban ötvennyolc és 1947-ben százmillió dollárnyi támogatást juttatott a Joint céljaira.

Megállapította Görög doktor, hogy a Joint a munkáját szigorúan politikamentesen, kizárólag szociális alapon irányítja s ha a Joint szolgálja a cionizmus érdekeit, ez a tevékenység, mint minden más, a magyar és az általános zsidó szempontok figyelembevételével történik.

A Joint munkáját a jövőben igyekszik a hároméves tervbe beilleszteni. Figyelembe kell azonban venni, hogy a segítő munkákra a jövőben már nem lesz olyan nagy szükség. Amerika is már fáradt és a fokozatos leépítést nem lehet elkerülni. Elkölí függetlenül a Joint a talpraállítási munkát igyekszik kifejteni, úgy, hogy az egyszintenciához jutottak a többtermelésben résztvevjenek.

— A tisztán karitatív vonalról egyszintenciális sikra történő áttérést mellet gondoskodásnak kell történnie arról, hogy intézményeink megmaradjanak. A Joint nem öröklendő és ha két-három-négy évig még talán fenn is áll, már most kell gondoskodnunk arról, hogy ön-ellátóvá váljunk.

— Arra kell törekednünk, hogy intézményeink; a hitközségek, a chevraék, nőegyletek újból elérjék, sőt meghaladják a háború előtti fokot.

— A magyarországi zsidó intézményeknek és a magyar zsidóságnak csak egy célja lehet: fokozatosan átvenni az

amerikai testvérek által eddig önfeláldozással viselt terheket és a Joint szociális intézményeinek további fenntartását lehetővé tenni.

Nagyhatású beszédét a régi OMZSA himnusszal fejezte be:

„Testvéreket ne hagyj el,
halljad, halljad Izrael“.

Dr. Görög Frigyes közel két óras beszámolója után dr. Berg József főrabbi szólott hozzá az ismertetéshez, majd dr. Gálos Henrik elnök mondott köszönetet az előadónak, akik a közönség melegen ünnepelt.

(jka)

Héber nyelvtanfolyam

A Pesti Izraelita Hitközség Kulturális Ügyosztálya beiratkozásokat még elfogad a 6 hónapig tartó héber nyelvtanfolyamra, kezdők és haladók számára. A tanfolyamokat kiválóan szakképzett tanárok vezetik. Tandíj havonta 15.— forint. (Indokolt esetben tandíjkedvezmény) A tanfolyamokat heti két órában, hétfőn—szerdán, vagy kedden—csütörtökön tartjuk, délután 6—8 óra között a következő helyeken:

VII., Wesselenyi-u. 44., VII., Bethlen-tér 2., V., Csáky-utca 3., VIII., Nagyfuváros-u. 4., IX., Páva-utca 39.

A tanfolyamok f. évi november hó 17-én kezdődnek. Beiratkozni lehet a Pesti Izr. Hitközség kulturális ügyosztályán, VII., Sip-utca 12. I. em. 15. szombat és ünnepnap kivételével naponta délután 9—14 óra között. Jelentkezést a választott tanfolyam helyének, idejének, fokozatának, valamint a jelentkező nevének és foglalkozásának pontos megjelölésével levél útján is elfogad a Kulturális Ügyosztály.

„Lilly“ NŐI DIVATSZALON
EREDETI AMERIKAI
RUHATERVEK ÉS
BLOUSE KÜLÖNLEGESSÉGEK

Forró Aladárné

a volt SZASZ KAROLA cég vezetője
IV., Petőfi Sándor-utca 2. telemelet

Spanyol,
angol, francia,
orosz
nyelvórák

BERLITZ

IV., Vörösmarty-tér 2
Telefon: 181-012

Uj
KÉZIKOCSIT
honnan végy?
Bajnok-utca 34.

Szőrmével bélelt kabátok
szakszerű tisztítója
Balog György VI. ker., Andrássy-ut 33
(Nagymező-utcai oldalon.)
Telefon: 221-129

3 órán belül IGAZOLVÁNYKÉP 2 drb
10 Ft Foto Párisi Nagy Áruház

RÁDIÓ, PORSZIVÓ és villamossági cikkek
SZENCZERNÉL VI., Vörösmarty-utca 31 sz.

Térítés és antiszemitizmus

Irta: KATONA JÓZSEF

Ismét megszólalt a térítő misszió. „Az egyre nyitottabbá váló antiszemitizmus izgatás és a palesztinai események egyaránt szükségessé teszik, hogy a kereszténység és a zsidóság közeledésének lehetőségeit mindkét oldalon jól megfontolják” — így aggodalmaskodik. Aztán azonnal kijelenti: „A legfontosabb kérdés az, hogy meddig hajlandó elismerni a zsidóságot” — a Megváltó elismerésében. Egy zsidó tudós állítólagos levelet idézi, amely szerinte e téren „a legelőzékenyebb izraelita magatartás” — de, természetesen ez sem kielégítő számára, mert a zsidó tudós leszögezi, hogy „az igazságnak és a keresztény-zsidó megbeszélés ügyének semmiféle ködösítéssel nem teszünk szolgálatot, hanem csak azzal a félreérthetetlen kijelentéssel, hogy mi, zsidók, semmi esetre sem ismerhetjük el a Messiás eljövételének megtörténtét.” Hozzáfüzi még többek között a zsidó tudós, hogy a zsidóság 1900 év óta azzal tiltakozik a Messiás eljövételének megtörténte ellen, hogy — „a megváltott világnak nem ilyennek kell lennie!”

Mélyszógos megütközéssel állunk a térítő szolgálat címzetes előtt: összefogásra hív az antiszemitizmus ellen, meg a palesztinai események miatt, de legott bemutatja az ellenszámát, amely nem kevesebbet követel, mint hogy a zsidóság színjön meg, adja fel létét, tagadja meg létezésének értelmét. Fogjunk össze az antiszemitizmus ellen, így vélekedik a térítő akció, — de „a legfontosabb kérdés az, hogy meddig hajlandó elismerni a zsidóságot” — önmaga megtagadásában. A tétel nagyon is egyszerű, túl könnyen oldódik meg a probléma: ne legyen zsidóság — és nem lesz antiszemitizmus.

Azde hol van itt az összefogas, hol segítenének ők a megoldásban, ha a zsidóság a cél érdekében önmagát halálra ítélné. Ők is tudják, mi is tudjuk, hogy a gyűlölet világában a lelki öngyilkosság sem használt. Megéltük már egyszer, láttuk a szörnyű próbát, a zsidó zsidó maradt akkor is, ha meggyőződés nélkül eladta lelkét, vagy félteléből kíséreltet tett arra, hogy vallási mimikriával mentse magát. Mindegy volt akkor, hogy mit írtak az ok-

mányaiba — a papírok nem tudták, a térítők pedig nem értették megmenteni.

Tulságosan nagy árat fizetnének a zsidósággal ezért a szövetségért — a megváltást ígéri és feltételekhez köti a küzdelmet a gyűlölet, az embertelenség, az igazságtalanság diadalmát ellen. Hogyan képtelik ők a Messiás világát, ha nem tudnak feltétel nélkül küzdelembe szállni az üldözőkkel védelmére, a védtelenek megsegítésére, a békeesség megteremtésére, a szeretet biztosítására, a jóság győzelme és az igazság diadala érdekében? Még most is, a gonoszságnak csak a közel-múltban vérmocsárba sülyedt világa után, képtelenek felismerni ama erkölcsi követelményeket, amelyeket éppen a zsidóság hirdetett meg az emberiségnek? A zsidó vallás a Messiás eljövételét azért helyezi az idők végére, mert ezzel programot akar adni az emberiségnek mindig jobbválásra, erkölcsi megújulásra, a megváltás eszméinek megvalósítására.

Eljött a Megváltó, tanítják, de azt nem tudják még mindig elismerni, hogy egy Atyának a gyermekei vagyunk és mindnyajunkat egyformán szabadságra és boldogságra teremtet az Isten. Hát ne a „határvonalakat” keressük folyton, ne azt kutassák, ami elválasztja az embert az embertől, hanem, ha hit el bennünk, ha egy jobb világot akarunk, akkor törekedjünk az egyenlőség és testvériség tökéletes biztosítására és a lelkiismeret meg gondolat szabadságának maradéktalan megvalósítására.

... Szövetkezzünk velük az antiszemitizmus ellen? Mi, zsidók, eddig mindig csalódtunk, amikor a gyűlölet ellen spirituális oldalról reméltük a segítséget. Konferenciák, összefogások, tanácsok mindig megbuktak, eredménytelenül feloszlottak, mert sohasem állottak hátsó gondolat nélkül és egyértelműen a kitűzött cél szolgálatában. A pásztorok a vérontás idején saját nyájuk gyarapítására

törekedtek, ezért most már nem hisszük, hogy a pásztorok megvédeneink minket — de hitünkkel és vallásunk pajzsával is erősíteni akarjuk azt az államrendet, amelynek erejétől várjuk a mi védelmünket.

A térítőktől pedig egyet kérünk, hagyják már abba türelmetlen térítő szándékukat — azt a térítő antiszemitizmust, és ne álcázzák azzal, hogy az antiszemitizmus ellen akarnak sikra szállni. Mi, zsidók, minden igaz ember hitéből meggyőződés tiszteletben tartjuk, minden pozitív vallás hitigazságainak védelmét fenntartás nélkül helyeseljük, a magunk vallásos hitét minden körülmények között megvédjük, de soha nem térítünk. Nem azért nem térítünk, mert mindig mindenütt kisebbség vagyunk, hanem azért, mert a mi val-

lásunk szelleme nem engedi meg, hogy bárkinek is lelki összhangját, vallásos meggyőződését megbontsunk, vagy megzavarjuk. Mi elismerjük, hogy minden igaz ember, aki az egyetemes erkölcsiességben él — Isten kegyelmének részese lehet, de azt várjuk másoktól is, ne feledkezzenek meg arról, hogy mi adtuk mindennek az Egyisten eszméjét és az emberszeretelen alapuló világrend ideálját. Ha vállalkoztak arra, hogy velünk együtt hordozzák ezeket az örök igazságokat, ne ferdítsék el azokat, ne felejtsek el azt a tömegtelen szenvedést, amelyet vértünk hullásával vállaltunk évszázadok óta az egy igaz Istenért és vele az emberiségért... És ha Isten nevét meg akarják szentelni, akkor ne tekintsenek másra, csakis a szenvedő emberre és feltétel nélkül szembeszállva a gyűlölettel s igaz küzdelemben egy új erkölcsi világulásáért, segitsék elő minden emberért — a megváltást...

A Munkaszolgálatosok Antifasiszta Szövetségének orosházi zászlóbontó nagygyűlése

Orosházán a zászlóbontó ültözött Csozsa-mozi zsúfolásig megtelt nézőterén tartotta a Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetsége zászlóbontó nagygyűlést. 11 óra után a himnusz hangjaira vigyázba meredtek a kivonult honvédségi díszőrség és a pártok R. gárdistái, tiszteletadásra hajoltak meg a felsorakozott MUSZ toborzókat. Először dr. Bárány Aladár az orosházi MUSZ főcsoport elnöke szólalt fel, felolvassa az orosz hőmezőkön halálra kínzott bajlarsak névsorát. Keresztes Mihály főispán a háború előidézőinek szerepét ismertette és a harmadik világháború elkerülésének lehetőségét a kis népek összetartásában jelölte meg. Simon Dezső, a Szövetség ügyvezető elnöke az antifasiszta mozgalom célkitűzésével foglalkozott. Molnár Jenő főispán a fasiszmus szörnyűségeit idézte.

A 12. honvédtábornokzászlóalj nevében dr. Menyhárt András róla le kegyeletét a hősi halottak előtt és tett fogadalmat a demokrácia védelmére. Kádár László a Szövetség szervezési feladatairól beszélt. Csik János járási főjegyző és Szemey Ádám Orosháza pol-

gármesterhelyettese az Antifasiszta Szövetség feladatának politikai jelentőségét taglalta. Damitrás Mihály az MKP képviselőjében a dolgozók összefogásának szükségességére mutatott rá és a reakció elleni harcban a paraszt, munkás, értelmiség nélkülözhetetlen együttműködésében jelölte meg az örök béke és az emberi fejlődés biztosításának útját. Arató Mihály a Szociáldemokrata Párt képviselőjében az imperialista törekvések veszedelmére hívta fel a figyelmet. Csizmadia György a parasztpárt támogatásáról biztosította a Szövetséget. Frischman Edgar a demokratikus ifjúság nevelésének kérdésével foglalkozva az osztálykülönbség le-

40 éve

**Írógép
Irodabutor**

legjobban — legolcsóbban

Kovács A. és Társánál

BUDAPEST,

V., Nádor-utca 5. sz.

Telefon: 183—296

IRHABUNDA, NERCZ-PÉZSMA különlegességek a készítőnél.
WACHTEL Átszabások
szücs VII, Nagydófa-u. 2. (Bakózi-útnál)
Szombaton zárva.

bontásában jelölte meg a jövő útját. Dr. Frey Ernőné a MUSZ özvegyek nehéz helyzetét ecsevelte és a társadalom összefogását követelte a háborús üszítők ellen.

Pór Dezső a központ üdvözlét tolmácsolta és a mindjában bátorságot nyert fasizta megmozdulások politikai és gazdasági összecskívők elleni kemény kiállásra hívta fel a mozgalom tagjait. Nemes István az orosházi csoport ügyvezető elnöke zárószavaiban fogadalmat tett, hogy a most záslólt bontott orosházi csoport munkájában példaadó lesz és lagjai a demokrácia védelmében megfogják akadályozni, hogy a mult számunkra felejtethetetlen szörnyűségeivel még egyszer visszatérjen. A záslólbontó nagygylés az Internacionálé hangjaival fejeződött be.

Illyés Gyula verse a bolgár zsidókról

Most jelent meg Illyés Gyula bulgáriai utinapója. Az egyik szép versben utalást találunk a bulgáriai zsidók helyzetére és az összes bulgáriai zsidó megmenekülésre is. (A minap megirtuk, hogy Bulgáriában a nép a német megszállás idején minden zsidót megmentett.)

Ime, Illyés Gyula sorai:

„Zsidóktól halijuk, hogy bár nyelvre bolgár,
zsidóság, mint teljes jogu polgár,
külön nemzetség; de választ-ható,
mi léssz örökre: bolgár, vagy zsidó
s nincs vita többé; a negyven-ezer
lelekből nem pusztult itt egy sem el.”

Varrógépek

Ipari és háztartási célra. Kölcsönzés, javítóműhely

GYERMEKKOCSIK

nagy választékban. Bachrach. Dohány-u. 68. Tel.: 222-687.

Mielőtt haját festeti vagy daueroltatja mutassa meg

RENCZES fodrász- és hajfestőmesternek VI., Csengery-u. 84. Hajmunkák. Pedikűr

Ékszerek, órák, ezüstárak
vételre, eladásra legelőnyösebben

KENDI SÁNDOR-nál Budapest, VI. ker. Terezt. út 43 (Nyugatiútnál)

Minden-

féle **SZÖRME**

és tréhabőr minden színben jutányosan

SCHLÖSSEL, Budapest, VI., Kaszár-utca 10.

Telefon: 226-185

Érdekes helyszíni észleletek a Szovjet-Unióban élő zsidóság helyzetéről és szerepéről

Beszélgetés a Szovjet-Unióból nemrég hazatért Arányi Árpád miniszteri tanácsossal

Arányi Árpád miniszteri tanácsos, az ipari fémek és alumínium ügyek miniszteri biztosa nemrég hivatalos küldetésben több hónapot töltött a Szovjet-unióban. Moszkvai tartózkodása alatt érinkezősést keresett a moszkvai zsidóság vezetőivel is. Hazatérkezése után megkérte Arányi Árpád miniszteri tanácsost, nyilatkozzék a szovjet-oroszországi zsidóság helyzetéről.

— Többhónapos szovjetunióbeli tartózkodásom alatt — kezdte nyilatkozatát Arányi Árpád — igen érdekes személyes tapasztalatokat szereztem az ottani zsidóság életéről. Több barátommal együtt felkerestük a moszkvai főrabbit, akinél közvetlen kinevezése után Szekfü Gyula Magyarország szovjet-oroszországi követe is látogatást tett. A főrabbi közölte velünk, hogy a moszkvai zsidóság 100 Tórárt szándékszik küldeni a magyarországi hitközségek részére. Ez az akció befejezés előtt áll és arról a többi részletes ismertetést Szekfü Gyula követünk utján fog adni. Szó volt arról is, hogy egy Tórárt közvetlenül is fogunk kapni, azonban hirtelen elutazásunk miatt erre nem kerülhetett sor. Ez az egy Tóra november hó folyamán érkezik meg Budapestre.

— Pár nappal később egy nagyobb gyűlékezést előtt ismertelt velünk a főrabbi a Szovjetunióban levő zsidóság helyzetéről. E szerint a Szovjetunióban jelenleg 4-5 millió zsidó él, akik közül 3-400.000 lakik Moszkvában, 1 1/2 millió szerke a Szovjetunióban és hatalmas tömeg önkéntesen Birobidzsanban telepedett le. Birobidzsan

teljesen európai klímájú ország, gazdag termőföldekkel, dus erdőzettel a Kaspi tenger mellett fekszik és több folyó keresztezi.

— Moszkvai tartózkodásuk alatt jött az az értesítés, hogy Ukrajnából is nagyszámú zsidó készül átköltözni Birobidzsanba, miután ott az elmúlt évek alatt nagyszerű gazdasági fejlődés volt tapasztalható és az odaletelezőket a Szovjetunió kormánya mindenben támogatja, hogy a többi 60 nemzetiséggel együtt, ez az ország-rész is szervesen illeszkedjék be az egész Szovjetunió gazdasági életének fejlesztésébe.

— A moszkvai zsidóság igen vallásos érzületű, még a hétköznapi esti istentiszteleteken is zsufolva van a nagytemplom. Szokásaiban teljesen egyezik Európa többi országainak zsidóságával. Az istentiszteleteken mindig külön imát mondanak Sztálin generálisszimuszért. A zsidósággal a gazdasági élet összes szektoraiiban lehet találkozni, az állami adminisztrációban, különösen a kereskedelemügyi, hitelügyi és általában a gazdasági ágazatokban. Teljes asszimiláció tapasztalható, a hitközségek állami szubszenciót kapnak, a Szovjetunióban dolgozó zsidók legnagyobb odaadással küzdenek a Szovjetunió fokozatos felemelkedéséért. Számításban esetben tapasztalhat az európai zsidóság irányában érzelt nagy részvétükkel, e veszteségek nagyságáról teljesen tisztá képük van és ennek tudatában különös háttér éreznek a Szovjetunió nagy vezetője, Sztálin és az egész ország iránt. Sajnálatos tényként állapíthatjuk meg, hogy az istentiszteleteket főleg az 50 éven felüli zsidók látogatják a fiatalok már gyérelben voltak fellelhetők. Megemlítésre méltó még, hogy a zsidók főleg a kisipari és a kiskereskedelem terén helyezkedtek el. A főrabbinak az állam külön autót bocsátott rendelkezésére és a főpapoknak járó legnagyobb megfizetésben van része. Általában bármire jártunk, az emberbaráti szeretet, a megértés és az egymás iránti megbecsülés megnyilatkozásait tapasztalhatunk egész Szovjetunióban — fejezte be érdekes nyilatkozatát Arányi Árpád miniszteri tanácsos.

KECSKEMÉTI GYÖRGY

Sós Endrének „A demokrácia öngyilkossága” című műve Palesztinában is megjelenik

Dr. Patai József, a Palesztinában élő neves író és tudós, a jeruzsálemi Héber Egyetem professzora, aki jelenleg — betegsége után — a Tel-Aviv melletti Givatajumban pihen, levelet intézett Sós Endréhez és közölte vele, hogy rövidesen megjelenik héber nyelven a kitűnő publicistának A demokrácia öngyilkossága című könyve, a weimari német demokrácia-kiszérelt csődjének első történelmi összefoglalása. Ez a könyv tudvalegyen az ideai könyvnap egyik legnagyobb sikerét jelentette.

Dr. Patai József professzor, a többi között, ezeket írja:

„A könyv nagyszerű és rövidesen olvasni fogják héberül „Hiszrabusz ha demokrácia” címmel.

Széder-est

című háromfelvonásos életkép a Budapesti vendégszerelő varsói Jiddisch Színház új darabja. Egy kereskedő felneveli gyermekeit, akik jó módjukban hálátlanul megfedkeznek nyomorba jutott anyjukról. Ez az amerikai millióban játszódó szindarab vékonyka meseje. (Mikor láthatunk már igazi zsidó lélekkel, étellel teli szindarabot?) *Mischa Bernstein*nek ismét alkalma nyílik arra, hogy hatalmas tehetségét csillogtassa. Játéka ihlyen drámai. Különösen megaló az öregedő dala, részeg-jelene az elhagyatottságtól való zülles útján, főként pedig az a megrázó jelene, amikor „papíros gyermekeikhez” fényképekhez önköl. A szindarabon lejátszó szédre teljesen hiteles; kiejt ottan voltunk a nagyvagy háznál. A jó együttől külön ki kell emelni a főszereplő Góves kiállását: *Mirjam Bernstein*, aki a darabban árvaságra jutott kis unokáját játssza a pöttöm gyerek tökéletes színész. Igazi őstehetség!

(J. C.)

CHROMBETÜK, FILLÉRES

FÉMFELIRATOK, RAJZSZERINT IS, B/2 JELÜ, ROZSDAMENTES

SINBEN CSERELHEŐ ARJELZÜK

DAPABÓL. 250 RÉSZES GARNITURA

DOPÓZBAN ÖSSZESEN CSAK Ft 40.—

POSTÁN IS UTÁNVÉ

FEKETE I. és TÁRSA

FÉMPARI GYÁRI SERVICE

Bpest, VI., TERÉZ-KRT 2

AZ UDVARBAN. — TEL.: 22-66 75

Bulgáriában a faji és felekezeti elleni propagandát — büntettnek minősítik

Dimitroff miniszterelnök szenzációs üzenete
a cionista kongresszus bolgár kiküldöttel részére

Az érthető lelkesedéssel és szeretettel fogadott bolgár küldöttség budapesti tartózkodása legyen megfelelő alkalom arra, hogy közöljük a nyilvánossággal azokat az érdekes adatokat, amelyeket a seelisbergi konferencián megjelent bolgár küldöttek becsátoltak rendelkezésre az *Uj Élet* számára a bolgár zsidóságra vonatkozóan. A konferencia a vége felé közeledett, amikor egy nyilatkozatot fogadtak el a delegátusok, állást foglalva a palesztinai eseményekkel kapcsolatban. A konferencia megbélyegezte az angol kormány emberetlen intézkedéseit, valamint a „terroristák” tetteit. A javaslat nagy szótöbbséggel való elfogadása után két ur izgatottan és felháborodva vonult ki az ülésteremből a kongresszus terrasza és méltatlankodva kifogásolták, hogy a konferencia a „terrorista kifejezést alkalmazta palesztinai zsidóság harcosaival szemben.”

A két ur a seelisbergi konferencia bulgáriai delegátusai voltak: professzor Jacques Nátán, a szófiai egyetemi nemzetközi jog és közgazdasági professzora, aki Dimitroffal együtt látogatta annak idején a moszkvai politikai főiskolát és ma is legjobb barátságban működnek, a másik ur pedig Izac Moshov *Isakov*, a bulgáriai hitközségek országos irodájának főtitkára és az Antifasiszta Zsidó Szövetség alelnöke voltak. A konferencia legérdekesebb személyiségei közé tartoztak és jellemző volt, hogy Nátán professzor azzal tüntetett a konferencián a zsidó polgárai a náci uralommal hősiiesen szembeszállva megvédő Bulgária mellett, hogy bár a tárgyalás hivatalos nyelve angol és francia volt, a bulgár helyszínről szóló jelentést bolgár nyelven adta elő. Nátán prof., aki egyébként a bulgáriai zsidóságnak vezetője és *Isakov* alelnök, amikor a bulgár zsidóság helyzetéről érdeklődünk,

lelkiesen ismertették azt és bevezetőképén a helyzet általános jellemzésére, átadták a kongresszus számára sokszorosításban szétosztott szöveget, amelyet jelentőségénél és érdekességénél fogva az alábbiakban közlünk:

Georg Dimitroff üzenete
az 1947-ben Baselen tartott cionista kongresszusra induló bolgár küldöttség számára.

— Menjetek Bazelbe és mondjátok meg az igazságot Bulgáriáról. Sajnos, vannak még nemzetek, amelyek nem értik meg és nem ismerik, mi az igazi helyzet egy demokratikus köztársaságban. Menjetek és szolgáljatok a bolgár ügyet is. Én hiszem, hogy ekként fogtok cselekedni. Hirdessétek, hogy Bulgária volt az egyetlen ország, amely a „Hazafias Népfront” vezetés alatt az illegális korszakában megakadályozta, hogy a Hitler-fasiszták kiirtsák a bulgár zsidókat. A „Hazafias Népfront” elkövet mindent, hogy az ország minden lakosa egyenlő politikai jogokban és kötelességekben részesüljön. Mi arra törekszünk, hogy egyetlen polgárnak a jogát se csontkítsák meg. Ti tudjátok, hogy Lengyelországban, Magyarországon, Angliában és Amerikában újra felkeltette a fejét az antiszemitizmus. Hasonló jelenséget nem látunk Bulgáriában. A köztársaság új alkotmánya a faji és felekezeti elleni gyűlöletet propagandát büntettnek nyilvánítja. Megterelések egy megszűrtre fogunk elmenni, hogy még a halálos ítélet meghozatalától sem riadunk vissza. A Hazafias Népfront és a kormány lehetővé teszi azoknak a zsidó polgároknak, akik Palesztinába akarnak kivándorolni, hogy ezt akadály nélkül megtehessek.

— Mi természetesen azt óhajtuk, hogy itt éljenek Bulgáriában és részt vegye-

nek egy virágzó bulgár köztársaság kifejlesztésében és megerősítésében.

— Ti, mint cionisták, természetesen nyugodtan folytathatjátok munkátokat, csak arra ügyeljétek, hogy reakciós és fasiszta elemek ne vegyüljenek soraitokba. Figyelem! Legyünk óberék!

Mint láthatja, mondták, a mi helyzetünket Bulgáriában elsősorban és legelhatározóbban a probléma természetes tudomásul vétele és becsületes megoldani akarása jellemzi. Minden, ami történik, ennek a ténynek természetes következménye. Bulgáriában kb. 50 000 zsidó lakik, ebből kb. 25 000 Szófiában. A hitközségek nagyrésze szefard jellegű, Szófiában askenázi hitközség is létezik kb. 2000 taggal és külön templommal. A szefardoknak egy nagy temploma van, kb. 1500 férőhellyel, 6 kis temploma és 5 Beth hamidrasa. Az imák szövegének kifejtése szefard jellegű. A bulgár zsidóság tudós nagytekinthető országos főrahija Haribi Dániel *Zion*, aki a szmirnai és szaloniki rabbi iskolákban készült pályájára.

A vallási élet kielégítő. A templomok látogatottsága elégséges kedvező. Az a tény viszont, hogy a zsidók mind köser husz vásárolnak, nem teljesen vallásos megnyilatkozás, hanem inkább a szefard zsidók általános tapasztalható pozitív zsidó lelki és társadalmi beállítottságából következik.

Kitérés a legkritikább jelenségek közé tartozik, a fasiszmus ideje alatt ugyan 4–500 zsidó kitért, de azok is most nagy arányban térnek vissza a zsidósághoz. Vegyesházasság ugyan, csak a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A zsidóság megítélésénél a nemzetiségi szempontok érvényesülnek Bulgáriában.

Az az egészséges szellem, amellyel a bulgár kormányzat a zsidó problémákat megítéli, párhuzamosan halad a bulgár zsidóság egészséges belső életével. A zsidó gyermekek zsidó iskolába járnak, amelyekben a héber nyelv, valamint a zsidó történet tanítása héber nyelven történik, amin azt a bulgár kormány Hivatalos Közlönynek 234. számában (1946. X. 12.) megjelent rendelete meghatározza:

„Kivonat a Bulgár Köztársaság alkotmányából (68. §.)

Minden polgárnak joga van saját akaratának megfelelően meghatározni a nemzetiségét...

A kisbetegek iskoláiban a következő utasítások az irányadók...

Zsidó iskolák.

Az elemi iskolákban az egész oktatási anyagot bolgár nyelven tanítják kivéve a héber nyelvet és a zsidó történetet, amelynek az oktatási nyelve a héber.

A Pro-gimnáziumban az egész anyagot, valamint a zsidó irodalom történetét bolgár nyelven, a héber nyelvet és a zsidó történetet pedig héber nyelven tanítják.

A felszabadulás óta a cionizmus bekapcsolódott a bolgár zsidóság hivatalos irányításába. Három cionista lap jelenik meg, köztük a szervezet hivatalos lapja a „Cionista Tribün.” Az elmúlt évben a bolgár zsidóság körében tízezer sekkelt adtak el. Az ország demokrata politikáját irányító pártok koalíciójában, a „Hazafias Népfront”-ban részt vesz a zsidó komité is, amelyben képviselve vannak kommunista zsidók, szociálista zsidók, valamint a Klál, Mápáj, rrvizionista és Hasonmör mozgalmakból összerakódott cionista szervezet. Az együttműködésnek kompromisszumos programját, amelynek alapján alakult meg a bolgár zsidóság hivatalos szerve: „Demokratikus Zsidó Komité” prof. Nátán dolgozta ki. Ez a komité annakidején hivatalosan tiltakozott a Fehér Könyv ellen és követelte Palesztina kapuinak megnyitását. Ez az akció — mondták a bulgáriai delegáltak — most majd még erősebben folytatódik.

Talán még annyit befejezésül — fűzték hozzá — hogy Bulgáriában az antiszemitizmust a törvény a legszigorúbban tiltja és bünteti. A reakciók, akik vagy illegálisban próbálnak működni, vagy az ellenzék soráiban bujnak meg, titokban csinálnak ugyan antiszemita propagandát, de minden próbálkozásuk a kormány erőyes politikáján megtörik.

Dr. Herskovits Fábán.

STERN BÁC SI
ÉTTERME

ORTH. KÖSER
a régi helyén (VII. Rumbach Sebestyén-utca 10 szám.)

Előzékeny UJBÓL MEGNYILT Telefon: 226-748

Végrel Ujból megnyílt Végrel

Adorján Antal

rádió és vill. szaktüzelete,
mely a régi előzékenységgel áll
vívó és barátai rendelkezésére.
V., Pannónia u. 17/a. Tel.: 122-887.

Bass Imrével

EGYÜTT.

Butor
vétel, eladás
legelőnyösebben
GLÜCK-nél
Teréz-körút 23. Rákóczi-ut 63.
Részletre is

ÜZLET-ÜZEM

átadó?

FELLNER által

kapható!

Szent István-körút 30. sz.

A pontos, megbízható

„DAVU” BOY-vállalat
mindent elintéz. — (Éjjel-nappal)
Óráként 0 Ft.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

PAPIR, ÍRÓSZER

üzletikönyvek, kartotékok,
amerikai naplók és átiró köny-
vek
WEINBERGER ÉS FEJERNÉL,
VI. Deák tér 6. (Anker-palota).
Tel.: 426-613.

TÖKÉLETESEN angolul beszélő pedagógusnőt

felveszek 7—9 éves gyermekek-
hez félnapra. Leveleket Thököly-
ut 14. I. Glan'z.

NEY SIMON
szobrász
sírkő üzeme
Viola-utca 19

Jó és olcsó

függönytartó

képek

SZÉCSÉNYI

VII., Bethlen Gábor-utca 7 sz.

Telefon: 224-288.

Perzsaszőnyegek

VÉTEL
ELADÁS **UNGAR** Király-u. 14 és
R. kőczi-ut 24

Foglalkozással bíró tisztviselő-
ságnak szép szoba bútorát
utad. Cím: Párisi-utca 6. Lővepü-
zetben.

Kellences megjelenésű és modern 41
éves vidéki kereskedő vállalkozó al-
kalmat keres. „Nyitva és ked-
ves” jellegű a kiadása

Széljegyzetek Máthé tiszteletes cikkéhez

Irta: KOREIN DEZSŐ

Az amerikai „Keresztény Pa-
lesztina Bizottság” keresztény
iskolák gyermekei adományai-
ból létesített liget első fáját
Truman elnök nevére nevezte.
Az 1500 fa ültetését határozták
el. Az ünnepélyes aktusnál dr.
Ch. Voss new-yorki lelkész a
következőket mondotta: „En a
keresztény pap, vezeklésből te-
szem amit teszek, bár kétkem,
valaha is lehetséges-e, hogy a
keresztények bűnbocsánatot
nyerjenek azokért az igazságtal-
anságokért, amelyeket a zsidó
nép általuk elszorított. Attól
a szomorú naptól kezdve, hogy
1900 évvel ezelőtt a zsidókat ki-
űzték Palesztinából, azokig a
tragikus napokig, amíg a zsidó
menekülteket még mindig távol
tartják a neki odaígért föld-
től, a keresztény világ mindig
bántalmazta ezt a nagy és ne-
mes népet. Mint keresztény pap
hangsúlyozni kívánom, hogy a
kereszténység kiszámíthatatlanul
sokkal tartozik a zsidóságnak
azokért a szellemi és lelki java-
kért, amelyeket a kereszténység
hitbeli örökségként kapott. Ezek
a jók jeleképei az új Palesztina
életének, amelyet zsidó uttorok
építettek fel, virágokat varázsol-
va a sivatagba. A Gyermekek
Emlékeztetőjének megleremlése-
vel mi keresztények segítjük
zsidó barátainkat, hogy új élet-
re keljenek a Szentföldet és új
életet és szeretetet hozunk
Galilea dombjai fölé.”

A seelishergi keresztény-zsidó
kongresszuson Pére Callixt Lu-
pinot keresztény teológus pedig
a következőket mondotta: „Bi-

zonyos teológiai ingadozó felfo-
gások és a szeretet evangéliu-
mának téves beállításai, ame-
lyek a keresztény szellemmel
teljesen szemben állanak a fő
indítói az antiszemitizmusnak.
Ez az eredő forrása a zsidó
gyűlöletnek.”

★

Egy zsidó vallásánár nemrég
a következő jellemző kis ese-
ményt írta meg: Egy kis zsidó
fiu izgatottan és keserves pa-
nasszal fordult hozzám. Ke-
resztény iskolatársa egy anti-
szemita könyvet adott át neki
olvasás végett. Mikor ezért a
zsidó fiu szemrehányással áll-
ta a következő választ kapta:
„Mit akarsz, hisz a zsidók fe-
szítették keresztire Urunkat!”
Igy oktatják a Golgota történe-
lét a keresztény vallásánál.
Csoda akkor, ha az ifjúságba
oltott zsidógyűlölet állandósí-
tást nyer?

Addig tehát, míg a keresztény
családokban és iskolákban zsi-
dóznak és már az anyatejjel
szívja magába kis keresztény
gyermek a zsidó gyűlöletet,
mindig lesz antiszemitizmus. Leg-
alább az új keresztény nemze-
dékét neveljük tiszta emberie-
sége és ne faji gyűlöletre. Ez a
válasz Máthé Elek tiszteletes
úrnak „Közlekedés keresztények
és zsidók között” című cikkére.
Ne okoskodjunk és ne kertet-
jünk, hanem beszéljünk nyílt-
sággal mint ezt becsületes béke-
törökvés és az ügy komolysága
megköveteli. Csak így bátran
szembe nézve a zsidó gyűlölet
eredetével és tiszta emberszere-
tettel lehet megoldani az ugye-
vezett zsidókérdést.

Munkaszolgálatosok hozzátartozóinak figyelmébe!

Az újabban Oroszországból hazatért munkaszolgálatosok
személyi adatairól felvett ívek megtekinthetők szerkesztőse-
günkben hétköznaponként kizárólag 11-től 2 ig. VII. Sip-u. 12.
A hazatérte munkaszolgálatosok számadatainak számai a kö-
vetkezők: 1/5, 11/2, 11/5, 3/1, 3/2, 3/3, 4/2, 4/4, 5/1, 5/6, 6/2,
6/3, 7/1, 9, 9/1, 9/2, 9/7, 13/2, 13/4, 101/6, 101/7, 101/11, 101/12,
101/13, 101/15, 101/18, 101/34, 101/35, 101/37, 101/39, 101/41,
101/50, 101/63, 101/63, 101/65, 101/69, 101/329, 101/329, 101/343,
102/291, 103/5, 103/6, 103/325, 104/1, 105/31, 105/32, 106/1,
106/2, 106/3, 106/10, 106/11, 107/2, 107/3, 107/4, 107/10,
107/13, 107/15, 107/19, 107/310, 108/6, 108/9, 108/10, 108/11,
108/20, 108/22, 108/24, 108/25, 108/26, 108/29, 108/30, 108/33,
108/40, 108/41, 108/42, 108/44, 108/53, 108/59, 108/66, 108/73,
109/25, 109/27, 109/7, 109/10, 109/13, 109/23, 109/24, 109/32,
109/33, 109/35, 109/49, 109/42, 109/50, 110/8, 110/15, 110/58,
121/vép, 121/4, 260/2, 318/7, 701/2, 701/10, 701/12, 701/16.

Butorvásárlók figyelem!

Olcsó árak. Részletre is, előleggel.

Hálóok kombinált szobák, garnitúrák, egyes dara-
bok igen nagy választékban. **Zimmerman Akácfa-u 5**
Szombaton zárva. **Dohány-utca 43.**

„Örök szegény!”

Minél jobban merészkedik a
napfényre földalatti rejtekhely-
éről a fasizmus, annál gyak-
rabban mondják és írják, hogy
elég volt a borzalmak felidézé-
séből, elég volt a bosszúból, jöj-
jön el végre a megbocsátás és
megbékélés korszaka. Rónai
Ernő: „Örök szegény!” című
dokument regényének az elő-
vasása után az ember még job-
ban érzi ennek a kenetlejes
óhajnak az álnokságát és nem
is nagyon titkolja célját. Rónai
Ernő könyvében azokról az
eszeveszelt keretlegényekről, sza-
dista SS-ekről, vérengző tábor-
parancsnokokról ír, akiknek a
részere a fasizmus titkos cimbo-
rai kenetlejes hangon felmen-
tést kérnek. Rónai Ernő könyve
döntő és megcáfolhatatlan vád
irat hatmillió zsidó hőlérai el-
len. Több mint egy sokat szen-
vedett ember visszaemlékezése
a Borzalmakra és szörnyűsége-
re: irodalmi szempontból is ér-
tékes könyv. A fasizmus igazí-
arcát rajzolja meg és ebből a
szempontból a legfontosabb
agitációs írásnak tekinthetjük.
Ezt a könyvet elsősorban azok-
nak az asztalára kellene helye-
zni, akik tettek vagy bekegyezé-
sükkel elősegítették a határ-
börök megszervezését és műkö-
dését, hogy szegénykezzenek és
bűnludatot érezzenek.

(GERVAT)

Ujjáépítő magyarok

Gáspár László és Zsádányi
Oszkár szerkesztésében érdekes
könyv jelent meg a magyar
ujjépítés eredményeiről. (Kos-
suth könyvkiadó.)

A bevezető tanulmányt Tildy
Zoltán köztársasági elnök, az
egyes tanulmányokat pedig
Bechtler Péter, Berei Andor,
Bognár József, Bojta Béla,
Dinnyés Lajos, Faragó László,
Gerő Ernő, Haraszti Sándor,
Kemény György, Komnenov
Pál, Kossa István, Mód Aladár,
Molnár Erik, Nádor Jenő, Nagy
Imre, Ortutay Gyula, Rajk
László, Rákosi Mátyás, Riesz
István, Rónai Sándor, Sós End-
re, P. Stern Szeréna, Szakasits
Árpád, Vajda Imre, Vas Zoltán,
Zelk Zoltán és mások írták. A
gyönyörűen illusztrált mű a
magyar politikai irodalom ko-
moly értékei közé tartozik.

Budai Izr. Hitközség

keres gyors- és gépirásban jártas tisztviselőt

Ajánlatok a hitközség irodájába
II., Fő-u. 12. nyújtandók be.

Orthodox SZAKÁCSNÉT, ki
perfektül süt, főz, Nyiregyhá-
zúra, fiatal házaspárhoz felve-
szek. Érdeklődni: Karmel pen-
zióban, Andrássy-ut 43.

Orvosszá zad

Irta: György Endre

II.

KÜLÖNÖS TALÁLKOZÁSA
A véletlennek, hogy éppen akkor, amikor a mi jószágos doktorainkról szóló első megemlékezés megjelent, Miskolcon újból megsiratták azt a hetven évost, aki a náciidű áldozata lett. Ezekre a későbbi hónapokra esnek az elhurcoltatások és szomorító évfordulóik. Meg is emlékeznek ezekről mindenütt tisztességgel. Az Ávas alján fekvő város lakossága ezúttal az orvos-mártiroknak szentelt olyan bánatos-könnyes emlékezést, amelyen nagy általánosságban szerte az országban mostanság minden vasárnap egymásután megrendeznek. Egyedül Miskolcra helven zsidó orvost ragadtott el a barhárok véres keze. Hetven tudományosan képzett ember, hetven jótevő, hetven fájdalmakat szüntető és letörő egyéniség, aki a tájékozó gyűlölet-hullámba vetette magát, hogy kimentse a fuldoklókat, mindaddig, míg őket is el nem nyelték a habok. Emléküket időálló márványtábla örökíti meg. Hideg márvány, melyre aranyos betűkkel vésték a mártíromságot szenvedettek nevét. Az ősz virágain kívül szép beszédek koszorúját, meghatott szavak bársonyszalagját helyezték a lábla köré, amelyet kegyellettől őriznek azok, akiknek kínzó testi gyötrelmeit enyhítette a később kegyellettől halálba kergetett orvos tudása. Mert még ez sem volt elegendő ahhoz, hogy védelmére keljenek, hogy megmeneküljenek. Talán éppen az emelte rá a gyilkos tört, akiknek kevéssel azelőtt gyógyító irt rendelt.

*

AZ ORVOSSZÁZAD, amelybe kétszázegynéhány „tudor” győmőszöltek, velünk ugyancsak „kivételre” szánt polgárokkal és munkásokkal együtt bandukolt a kálváriás magyar országon a határ felé. Egyszer követtek bennünket, mint az árnyék, másszor pedig elénk kerültek, hogy mutassák az utat, amelyen nekünk is haladnunk kell. Tizennégy napon át vonult a menet esőben, sárban, szélviharban. Csak éjszakára pihentünk meg; ha ugyan pihenésnek lehet nevezni azokat a falu-határbeli, levele-tőléri, pajtában, ólban, elhagyott gyár- vagy malomépületben történt összeverődéseket ahol nyitott szemmel bámultunk a hidegen szikrázó csillagos égboltra, illetve a láthatatlan plafónra. Az álom messzire elkerült, hiszen sem a fáradtságtól, sem a nyugtalanságtól nem tudtunk elcsúszni. De, ha már képesek is lettünk volna a pihenésre, ha az ernyedt test húzott is le az álom mélyvizeibe, nem hagy-

tak, nem engedtek megnyugodni. Örökönk: a csendőrök, a bakák, vagy a nyilas suhancok jelenléte, közelsége, maga is félelemkeltő volt. De a félelemérzetet még szívesen fokozták is, hogy a „menetoszlopok” sohasse vélhessék magukat biztonságban. Mindig ott álálkodtak körülöttünk és kéjjel sujtottak le a megmozdulóra, arra, aki zsidóbaft tagját kedvezőben akarta elhelyezni. Dorogon valami sportpálya tribünjének lépcsőin zsufoltak össze, ahol fullasztó szorosságban ülve töltöttük az éjszakát. Ugy gubbasztottunk ott, letörően, kökadlan, mint a döglött verebek. Magunk elé meredve bámultunk bele az éj sűrűjébe, mintha csak izgalmas meccs játszódna le a szemünk előtt és mi kidüldt tekintettel az ide-oda pattanó labda járását követnénk. Azt a kegyelenséget, hogy a jéghideg és fogvacogtató késő-novemberi napon a szabadban adiak szállást, csak az a másik „rossz” enyhítette, hogy akkora tömeget ily kis helyen préseltek össze. Így testünk melegével fűtöttük egymást. A sültöi marhavásártéren vagy hasonlóan, a csendőrök pirkadatig hideg-csősen csak azon leskelődtek, hogy nem gyujt-e valaki cigarettára. Ha gyufa lángja lobbant a sültöben, amelyben az orruk hegyéig sem láttunk, ott teremtek és a maguk nem tulságosan tapintatos módján torolták meg a légótalmi elsőlétes ellen elkövetett vétségét. Ezekben a szabad ég alatti „hálózobákban” gyakran kerültünk testközelségbe az orvosszá zad tagjaival. Olykor egy-egy ismerős hangra lettem figyelmes. Kiderült, hogy valamelyik neves pesti specialista próbált magának közvetlenül mellettém vacsora teremteni éppen abban a kályva gödörben, amelyben én meghúzódtam. Bármennyire is óvakodtunk is a sártól, amelyet az előző napi eső teremtet, pa-

ranosszóra bele kellett feküdnünk. És, hogy még teljesebb legyen az élvezet, hamisítatlanabb az illúzió és biztosabb a reuma, bőséges ködhullás után megerediek az ég csatornái. Olyan kiadós esőt kaptunk, hogy a pokrócunk szivacsává vált; előbb meglett vízzel, majd a fölös nedvességet átengedte, lecsorgatta ránk, akik a mestéri állatszelidítés eredményeként apportlózva terültünk el az özdőviz kelős közepén. A sártengerben, amelyet iturtunk csak röfögnünk kellett volna, hogy helyzetünket és mivoltunkat kellően kifejezzük.

*

NEM VOLT KELLEMESEBB a helyzet Magyarvárott sem, ahol talán két napi látványosság után kaptunk volna először meleg ételt. De a mesebeli vacsora oly sokáig főtt a gulyáságyukban a sültözés közepén, ahol csak a tábori konyhák tüzes pernyéje világított, hogy mi gyermekek, akiknek jutalmul ígérték a kutyavéleket, nem bírtuk megvárni az alkalmi szakácsok és kukák diadal-működését a nehezen puhuló mőcsing és burgonya felett; eláimosodtunk és pihenni vágytunk. Visszavonultunk. Elkezdtünk felfelé kigyózni azokon a lépcsőfokokon, amelyek a bauxit-telep gyárépületének emeletére vezettek. Lent az ajtóban egy magasrangú katonatiszt, a szállásmester, aki ilyen kifogástalanul és emberesen oldotta meg feladatát (hiszen csak zsidókról kellett gondoskodni) ékeletlenül ordított és hajtott bennünket a lyukketrecbe. Valóban úgy is lépkedtünk a fok-híjas létrán, mint ahogyan a koldósok és csibék vonulnak be az otthonukba. De amikor a „rendező” megunt a nyakak és lábszárak épségben maradására ügyelő kimért sorrendet, felesatant és vad iramban való felfelé törtetésre készítette a fáradtságtól

alig vánszorgó csapatot. Még az sem zavarta a buzgósságban és unszolásban, hogy bentről a csendőrmester „meglett”-et jelentett. Egyetlen talpalattnyi hely sem akad már ekkor. A vöröskeményű hombár földszintje és emelete olyan zsufolt volt, mint a haringes-hordó. Zugás, zsongás, kiáltozás és jajszó töltötte meg a levegőt. És amikor a fizika törvénye lehetetlenné tette a kintrekedtek elhelyezését, mert hiszen a falak nem engedtek merev tartásukból, nem hajlottak el és nem dőltek le, az üres termekben gyanútlanul áldogálók testén megsuhan a derékszíj. Észrevétlenül négy-öt csendőrlopakodott sorainkba és ünnepi-vernit kezdtek bennünket. Kit a fején, kit az arcán, kit meg a hátán, vállán ért a súlyos és kemény bőrcsik csapása. Lett is hely bőven iziben. A megszenvedettek és üzötték összetörődtek mint viharban a juhnyáj. Most már jöhettek a többiek. Amikor annyian voltak és úgy álltak egymás közelségében, mint a buzamezőn a kálász, vagy a róten a felegyenesedő fűszál, felharsant a rendelkezés: leülni! Leülni! Kétszer-háromszor is megismételte a borgözös, agyoncigarettázott, rokdó hang a sürgető követelést, de a hordó-lakók képtelenek voltak teljesíteni. Hiszen megállni is alig lehet, hogyan tudnának hát ezen a kis területen, a terem szűkhatáru betonpadlóján ülve hejyet foglalni? De a parancs azérl parancs, még ha kivihetetlen is, hogy teljesítsék. Csallant a borszíj, ez az akkor még új varázsszer és zuttyl — felezhantunk. Ki törökülésbe, ki a másik ölébe, lábfejebe, térdére, derekára, ki meg guggolva maradt, mert nem tudott földet érni. Így éjszakáztunk. És, ha valaki sívte az udvart akarta elérni, száz fejen, lábón, karon kellett keresztültipornia. Ennek az ezerszer is megismétlődő ámokfutásnak, drámai sokkának, kétségbeesett jajveszékelés volt a kísérőzenéje, amely mint komor gyászinduló egész éjszaka zugott...

(Folytatom.)

Az óbudai Izr. hitközség és Chevra Kadisa

a deportálásban, munkaszolgálatban és a gettóban elpusztult mártírok emlékére

az óbudai
(külső Bécsi-ut) zsidó temetőben

a mártírok szimbolikus sírján
felállított síremléket

folyó évi november hó 8-án gyásznaponként kerüljön avatásra!
Délután 2-9 órák között szombatig tartunk a Lajos-utcai téren, ahol 10 órák avatjuk fel a temetőben felállított síremléket.
A velünk együttérzőket szeretettel várjuk.

LABÁPOLÁST szakértelmekkel végez
okleveles perfrakőr, naponta 10-6-ig.
Beck Gabriella, VIII., Békacsis-ut 26. 1/2.

IRHABUNDÁK Telefon: 227-105
SZÖRMEÁRUK
KLÉIN SZÜCSNÉL, VII., Vesselőny-ut 33. II. em. ÁTSZABÁSOK

ÁGYTOLL és PEHELY

legelőssában. Kész toll-
párnák és dunyák

Thököly-ut 14. (Keleti pályaudvarral szemben.) Telefon: 424-044

TANULJON HÉBERÜL!

Isbéthi: HAMORE HAIVRI 20 Ft
HÉBER-MAGYAR SZÓTÁR 58 Ft

Kérje minden könyvkereskedésben!

„Csak taktikai célokból“

volt Meskó Zoltán antiszemita. Ez derült ki azon a népbíró-sági tárgyaláson, amelyen ennek a legvadabb uszítónak újrafelvételi kérelmét tárgyalták. Bennünket ezúttal nem érdekel maga az „újrafelvétel“, bár az is jellemző vakmerőség, hogy ez a főfasiszta, akit tíz esztendőre ítéltek és ilyen olesón „megusztá“, elérkezettnek látja az időt arra, hogy magát rehabilitáltassa. Most csapán a mentőtanuk vallomásaival akarunk foglalkozni, közülük is főként azzal, amit Rácz Kálmán volt országgyűlési képviselő hozott fel a magyarországi nyilasizmus ösményének „védelmére“. Kijelentette, hogy legjobb tudomása szerint Meskó csak taktikai célokból (nem is okokból) volt antiszemita. Itt vizsgáljuk meg ezt az utólagosan kiállított erkölcsi bizonyítványt közelebbről. Valaki nem meggyőződéses antiszemita (ámbar az ilyen „meggyőződés“ mindig a butaság, sőt az agy és elvakultság pilléreire épül), hanem a zsidógyűlöletet jól felfogó, magánrédéből, üzleti célzattal, tisztán csak a haszon és meggazdagodás érdekében gyakorolja. Azért hepp-heppezik, azért kiált halált a zsidókra, hogy azok az ügyesen alkalmazott taktika segítségével megkaparintsa a javaikat, a vagyonukat. Most végre mindenki beleláthat ezeknek a tántoríthatatlan vezéreknek, népbíróknak poltikai tisztességébe, erkölcsi magatartásába. Mi már évezedek óta mondjuk, hogy ezek elsősorban utonállók és a borgyós kocsmahang mögött, amelyek a vérebekezt reánk uszítják, aljas indokok huzódnak meg. És most jelentkezik valaki, aki világgá kiáltja, mentőkörnyéként hozza fel, hogy a megmentendő nem is igazi, csak „taktikai“ antiszemita, aki az emberi indulatoknak ezt a legocsmányabbikát akkor alkalmazza, amikor ebből haszonszerzésre nyílik lehetősége, de rögtön sutba dobja és ájtatos képpel meaculpázik, ahogy szabadulni akar a következményektől. Az azután egészen mellékes, hogy Meskó ur volt az, aki Magyarországon az első zöld inget viselte és első volt azok között, akik imádták „uczárüket és kancellárjukat“ még annak a történelmi növesztésében is utázták, amit az orra alatt véselt. Ugyancannyire nem fontos — ugylátszik — hogy a zöldinges „néptestvér“ szelid taktikát uszításai végeredményében hatszázszor magyar zsidó belepasztott... Talán nem is hamvadnak el a gázkamrákban, csak ők is lakóznak... Másik tanu megállapította, hogy „tulajdonképpen“ Meskó egy „derék magyar ember“. Ezzel a derék magyar emberséggel

a közelmúltban már igen sokszor visszaélték. Hagyjuk ezt: ne tüzzenek a Meskók mellére nemzetiszínű kokárdát, mert ez nem áll jól nekik és megszegyeníti az igaz magyarok: Petőfi, Kossuth, Széchenyi, Deák és mások emlékét. Azon meg igazán csodálkozunk, amit az egyik munkáspárti képviselő mondott, hogy „Meskó zsidóellenessége csupán gazdasági visszaszorításukra irányult.“

Nahát! Hogy Meskó Zoltánka nem akart egyebet, mint a zsidók boliját, földjét, kenyerét! Szegény ember, tényleg nagyon keveset kívánt: magát az életet. És ez mellette szól? Ez mentőtanuvallomás? Kérjük a tanu urakat: „taktikai célokból“ se mentsek ezt a szörnyűséges gyújtogatót, aki izzó szavaival, gyűlölködésének tűzcsövájával lángbaborította a mi házukat, lakjukat...

A boldog kopenhágai zsidók

Irta: Gervai Sándor

Kopenhága, október.

A történeliről és a napilapok tudósítói csak azokkal az egyénekkkel és közösségekkel foglalkoznak előszerzőtellel, akiknek életét véres tragédiák csikozzák és a borzalmak fekete barázdáit hasítanak testükön. A boldog ember és a békés nép, — legyünk csak őszinték! — nem érdekli az újságolvasót, de most az egyszer, engedjék meg nekem, hogy boldog emberekről — s ami egészen ritka dolog — boldog zsidókról írjak. Zsidókról, akikhez a világtörténelem legszörnyűbb napjaiban is kegyes volt a sors s megmenekültek. Kopenhága boldog zsidóiról beszéltek, erről a szerencsés 7000 lélekről, akiket a dán nép megmentett Hitler bandáinak vérengzésétől.

A dán zsidóságnak a dán néphez való viszonyát, többek között az is jellemzi, hogy Dániát egy Cohn nevű miniszter képviseli Amerikában. Georg Cohn a nemzeti-ségi kérdésnek és a kisebbségi jognak világhírű szakértője. Az angolok különösképpen értékelik tudományos munkáit és ezért, amikor a dániai zsidókkal együtt Georg

Cohn Svédországba menekült, az angol kormány repülőgépet küldött Georg Cohnért, hogy Londonba mehessen. Igen ám, de Georg Cohn, akitől egész Dániában tudják, hogy olyan vallásos ember, hogy lakásában saját minijene van, kijelentette, hogy ő nem hajlandó szombaton repülőgépre ülni, úgyhogy az angol kormány kénytelen volt egy másik repülőgépet küldeni érte, de most már egyik hétköznapon. Ez a kis történet rávilágít a dán zsidók gondolkodására.

Ez a parányi zsidó közösség a legvallásosabb és legintudatosabb zsidó közösségek közé tartozik Európában. A kiterés egészen ritka közöttük. Erre nincs is semmi szükségük. A dán nép teljesen magához ölelte őket s hogy ez nem frázis, azt bebizonyították a német megszállás idején, amikor X. Keresztély dán királytól kezdve a kis tengeri bárkák keménykötésű halászáig, mindenki segítette őket, hogy átjuthassanak Svédországba. 400 zsidó kivételével mindenkit átvittek. Ez a 400 zsidó saját elhatározásából maradt Dániában, mert nem tudták elképzelni azt, hogy nekik a

legcsekélyebb bántódásuk is eshessék. A németek Theresienstadtbba vitték őket. A dán nép azonban itt sem hagyta el a zsidókat. Állandóan csomagokat küldtek nekik s a dán Vöröskereszt az egész idő alatt ellenőrizte, hogy milyen elbánásban részesülnek a dán zsidók. Ennek meg is mutatkozott az eredménye, mert 54, idősebb férfi, nő kivételével, akik természetes halállal haltak meg, mindannyian életben maradtak. Svédországból visszatérve, a dán zsidók visszakapták házaikat, üzlethelyiségeiket és javaikat, úgyhogy Dániában maguk a zsidók jelentették ki, nincs szükségük különleges törvények életbeléptetésére vagy gyonuk visszaszerzéséhez.

Jelenleg 7000 zsidó él Dániában, majdnem mind Kopenhágában. Sok zsidó kulturális egyesület működik. Dr. Marcus Melchior az országos főrabbi.

A dán sajtó tulajomó része leplezetlenül zsidóbarát és a napjainkban folyó Palesztina vitában, félreérthetetlenül és határozottan a zsidó álláspontot fogadta el. Ezek után megértjük, hogy a zsidó önkéntes brigáddal párhuzamosan megalakult az elmúlt héten a keresztény dánok önkéntes brigádja is, amely arra hívakozva, hogy a dánok harcoltak a spanyol nép szabadságáért is, most készek a zsidó népért is küzdeni.

Nemcsak a zsidók, hanem a dán nép is büszke Iván Rubénre, erre a világhírű vívóbajnokra, akit baráti kapcsolatok fűznek a királyi családdal. A napokban tartották meg a dán—angol vívóversenyt: ezen a mérkőzésen Iván Rubén legyőzte az angol vívókat. Ismert és népszerű alakja a dán művészi életnek Harald Iensenstein, a kiváló szobrász, akit azzal bíztak meg, hogy készítse el Helsingborgban a dániai menekültek emlékművét, amely szimbolizálni akarja a dán nép háláját a svéd nép iránt.

Harald Iensenstein készítette el a kiirtott norvég zsidók emlékművét is. Az elmúlt évtizedekben a dán zsidóság legnagyobb írója Henry Nathansen volt, akinek „Innerhalb der Mauer“ című zsidótárvu szindarabját évek óta keresztül nagy sikerrel adták elő a kopenhágai királyi színházban. Henry Nathansen nem tudta túlni azt, hogy neki menekülnie kellett Kopenhágából s ezért Svédországban öngyilkos lett.

PARÓKÁK, PUTRESZK

békebeli minőségben, művészi kivitelben

Modern

hölgyfodrászati

kiszolgálás

ALTSCHÜLER E.

HAJMÜTERMÉBEN

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12

T'FILIN,

TALESZ vétel, tisztítás

POPPER Holló-u. 12 földsz. 4

Irhabundák

KLEIN EMIL

szücsmesternél

Átszabások

Telefon: 227-105.

VII., Wesselényi-u.

33. II. emelet 5.

Könyvekről és könyvekből

Irta: SZILÁGYI GÉZA

Íróban a zárkózottság csak addig erény, amíg nem véleményvel, hanem csupán szavakkal való takarékoskodást jelent. Ha kérdéseket intéznek az íróhoz — az élet folyton ezt teszi — nem szabad a válaszadás alól sem hallgatással, sem pótránditással kibújni. Aki beéri ezzel, óvatos betűvető lehet, de nem kötelességtudó író. Azt szokták mondani, hogy a hallgatás is válasz. Kétségtelenül az, csak hogy nem a fölletti kérdésre felel, hanem arra a fölletti kérdésre, hogy a fölletti kérdésről mégis mindig magától fölmerülő kérdésre, milyen az író jellege. Ha az író életbe-vágó kérdésről sem közvetlenül, sem közvetve nem mond véleményt, ez a magatartás így értelmezhető: „Nem érdekel valami, ami másokat, esetleg milliókat érdekel. Tehát közönséges lélek, tunya szellem, emberekkel való együttérzésre nem képes. És ez a magatartás így is értelmezhető: „Érdekel a kérdés, hogyne érdekelne, talán érdekes volna a róla megalkotott véleményem is, de ezt a véleményt jobbnak látom magamba zárni.” Tehát gyáva lélek, kockázattól visszariadó, fél valami mellette szegődni, mert hálha... Nem mer valamivel szembeállni, mert hálha... Betűvető csak, talán némelyek szemében becses „ékes” írás virslúza is. Amde ha annak

valója is magát és akár sokan is annak tartják, mégsem író, mert ez nemcsak tehetség dolga, hanem súlyos felelősséget és kötelező állásfoglalást is jelent. Isten engem úgy segítjen!

II.

Maxim Gorkij a ma még élő idősebb nemzedék személtára. Nőtt az orosz irodalmon át a világírodalom klasszikusává. Halála után tízenegyzs ezredével pirosvérű életnek érzi minden nemzeibeli ifjúság is, ha nemcsak korra, hanem lélekre is ifjú, ami nem egyre megy. Gorkij sosem tért ki a válaszadásnak sokszor egyénileg igen kényes, sőt kellemetlen kötelessége alól. Már a század elején, a régi cári Oroszország selym-dékes éveiben — már világszerle ismerték — semmivel el nem altatható lelkiismeretének szavára hallgatva, életében nem először és nem is utolszor, testvéreinek vállalta és vállalta a zsidókat. Ezt bizonyítja az a eszelekedete, hogy 1901-ben, amikor a déloroszországi zsidók keservesen éheztek és közöttük sokan halálba vész koplalásra kényszerültek, azok között volt — 1901-ben, a cári Oroszország korában még minden bárdolai íróitól sem tellett ekkora bátorság — akik a maguk néven szerepeltek az éhező zsidók javára kiadott *Pomoscs* című gyűjteményes munkában. Ez a gesz-

lus azt hirdette: veletek érzek, veletek vagyok, segíteni akarok rajtatok. 1902-ben pedig Maxim Gorkij szerkesztette azt az orosz nyelvű antológiát, a páratlan E. M. Lilian illusztrálta, amely az oroszországi nem zsidó közönséggel ismertette az új-heber és a jiddis prózai és verses irodalmát, a többi között J. L. Perez, Mendele Moher Szforim, Sölem Aléchem, Morris Rosenfeld, Abramovics, Bialik legjava munkáit.

Ugyanebben az esztendőben egy kiewi zsidó közíró, dr. Gordon-nak hívták, azzal a kérdéssel fordult a legjelesebb orosz írókhoz, mi a véleményük a zsidóságról és a cionizmusról. Dr. Gordon kötelességszerűen közölte a megkérdezett írókkal, hogy válaszukat folyóiratban vagy esetleg önálló kötetben közzéteszi. A felszólított jeleségek közül akadtak — mindig akadtak, a jövőben is így lesz — akik a zárkózottság óvatosságát gyakorolták, tehát vagy nem válaszoltak, vagy semmitmondó kitérő választ adtak, mert voltaképpen csak betűvetők voltak, nem pedig írók. Gorkij megmaradt írónak és nem törődve a filozofálásnak előrelátható és az 1902-es évi cári Oroszországban nem veszélytelen vádjával, válaszevelében szót szóra ezt felelte: „Tulságosan kevés. Vagyok otthon a cionizmusban, semhogy teljes joggal véleményt nyilváníthatnék róla. De a legmélysegebb rokonszenvvel érzem a sokat szenvedett zsidó nép iránt. Megesdálom évszázados bánatunká-

soktól megkínzott lelkének erejét, annak a léleknek erejét, amely egész tűzével és bátorságával a szabadságért viaskodik. Jó tüzes vér folyik az Ön népének ereiben. Azt hallom emlegetni, a cionizmus utópia. Nem tudom, talán az. De amennyiben ebben az utópiában leközdhetetlen szenvedélyes szabadságvágyat látok, ez nekem redős valami, ez életkérdés. Lelkem legmélyéből kívánom a zsidó népnek, valamint minden embernek, hogy ennek az ideálnak szeméjje egész szellemi erejét, hussá és csontjá változtassa, forró vért ömlésze beléje, járhatatlannal harcoljon érte, hogy végül leverjen minden igazságtalanságot, durvaságot és aljasságot.”

Kár, hogy Maxim Gorkij, aki éppen negyvenöt évvel ezelőtt írta le ezeket a meggyőződéstől még ma is forró sorokat, nem érte meg 1947 végét, amikor az utópia, annyi verejték, könny és vér árán, valamelyest fölig-meddig már valósággá kezd venni.

III.

Akadtak az elemi iskolában, de a középiskolában is olyan tanulótársaim, elvéve tanáraim is, akiknek neveltség és gung tárgyai voltak a jámbor zsidó rituáléjában fontos helyet elfoglaló imaszíjjak, a teffilin. A gyönyörűdők közé sajnos, zsidók is keveredtek. Goethe edienben nem csufolódott vagy élcelődött a zsidók imaszíjjain, hanem élete legnagyobb, legkomolyabb, legmélyebb szerelméhez, Charlotte von Stein

Kiss Arnold kulcsa és írotáblája

Irta: dr. Weisz Miksa debreceni főrabbi.

Nyolcadszor lobbant föl immár emlékre a halovány fényű lélekmezes lángja. Nyolc esztendő pergelt le súlyos gyászal és leihatatlan tragédiákkal megterhelten, amióta a budai hegyek busongó ormairól szálló hős szelek csókolgatják szeliden sírhantját.

Sámuel Hákátánról jegyzi fel egy talmudi hagyomány, hogy szellemének gyöngyei, tanításainak kristálytisztá gondolatjai, királyok ékes koronájából és csillogó diadémok tüzes drágaköveiből is értékesebbek voltak. És amikor meghalt, talu máfőcső afinkászó bádróna szimbólumképen koporsója fölé helyezték a kulcsát és az írotábláját: a kulcsát, amellyel annyi zsidó szívet tudott föllátni, az írotábláját, amelybe bölcsességének és szikrázó szellemének aforizmái voltak följegyezve.

Kiss Arnold igazi papi egyénisége, ragyogó szellemé, az hogy

közöttünk volt, a magunkénak mondhattuk és az egész magyar Izrael ékessége volt, minden földi kincsénél értékesebb és drágább gazdagságot jelentett. Egy-egy alapigéje, szemérmesü-gázó megállapítása, példázata és utalása nemcsak papi szókőnek közegében, Zsolta, Veszprém és Buda, hanem az egész országban, sőt az országon túlmenően még ma is szótörőként jár szájról szájra, azokból a szelidül szelid, önmagukkal versengőreklő hitkönyvokból, amelyek utánoszthatóanok, egyedülállóak, egyéni veretők, lelkeket és szíveket fölrázók és amelyek Kiss Arnoldot nemcsak felekezeti, hanem felekezetközi viszonylatban is a legelső közt emelték; azokból „az elborult eszlágratu” köteményekből, amelyeknek íráján Kohélet melankólikus hangulata, Gabirol boruja, Juda Hal-évi tüze ömlik széjjel; prózai műveiből, amelyekben a dicsőpóra és a kilek fonáksegit, apró-cseprő hunbulságait, rendezettségét, minden ugynevezett modernizmusa dacára is gető-szerű megnyilatkozásait átvitotta pollengére humoros csillogás-

sal, kesernyészarkasmussal; cikkeiből, amelyekben a toll fegyverével, az írott szó hatalmával szőtt síkra megtámadott hit és felekezeti igazságok; imádkozvaiból, Mómi, Gilead, Ehed, Mirjám, amelyek nemcsak a felekezetnek késző és annak hiti időkbén, hanem a lágeriatfenők mélysegeiben és gyötrelmeiben is vigasztaló fölkészit voltak az őzöl zsidó anyák háladt, reményt szomjuhozó ajkainak.

Szeméni fenomén volt, aká pap és költő volt és tudott is azzá lenni egy személyben. Művezhént vité bele a holt anyagba az anyagátalan, élő eszmét. Közvetlő volt az Eszme és az ember között és abban a síkban kereste föl, ahová önmaga elől elmenekült, a vallás, a kultúra, az egyéniség síkjában s az élet, az Isten felé intette visszaférésre. Még ma is szinte közöttünk kiáll a maga aktualitásában „írotáblájáról” az intő és figyelmeztető cikke, hogy „a haladó zsidóság haladók a modern zsidóság alatt veszedelmesen ingadoznak az ősi oszlopok, kihunyóban a lügek, a Tóra, az Ávoda, a Gömiult Chaszádím

örökké világító lámpásai...”

És végül zsidó volt Kiss Arnold, nemcsak azért, mert zsidó pap volt, kezében a látás „kulcsa”, nemcsak mert a becskerülő híresbírásmut-fordító rabbinus fia volt, hanem zsidó népi életmezőben is az volt. Arra a Jóna-prófétai kérdésre, hogy melyik néphez tartoznak is valód te magadat, mindig nyitott és gerincesen azt válaszolta, több mint négy évtizedes fényes és ünnepek papi működésében: *iori dnochi* „zsidó vagyok” nemcsak formálisan, hanem lényegében is. Talán az időben még, amikor a magyar zsidó rabbi egy része csak zárt falak között, a másik, a tekintélyesebb gáncsolva és lepre-dikálva vette ajkára ezt a szót „Cion”, Kiss Arnold minden alkalommal igehirdetésében, írásaiiban, zeneakadémiai előadásaiiban egyenes választ adott: *iori dnochi* „zsidó vagyok”, zsidó négi ujhóldat bírdetek, a Skópus helyén új tűz gyúld ki. OM áll a héber egyetem. Unap von Jeruzsálmán, ki-lobbant a láng az ősi hegyen. És száll a tűz tovább, tovább. Zsidó szó, zsidó dal, zsidó

asszonyhoz 1787 március 12-én intézett meghaló levelében ezt írta: „A zsidóknak szíjjaik vannak, amelyeket karjuk köré tekernék ima közben; így tekerem bájok szalagodat (amelyet talizmánul kapott a költő Steinnötől) karom köré, ha hozzád intézem imádságomat és a te jószágod, bölcseséged, mérsékleted és türelmed részévé óhajtok lenni.” A német antiszemita „Irodalomban” összefüggő szövegből durván kiszakított idézetekkel sokszor próbálják már bizonygatni, milyen antiszemita volt a klasszikus német költő, pedig legalább ugyanannyi, talán még több idézetet az ellenkezőjét is lehet bizonyítani. A fenti levéltöröredéket kétségtelesen a nem-antiszemita Goethe javára írhatjuk. Egyébként a weimari költő-óriás, akárhogy vélekedett volna is a zsidókról, Goethe marad.

IV.

Egy régebbi visszaemlékezésben — pár éve jelent meg a Magyar Zsidók Könyvének egyik évfolyamában — fényt próbáltam vetni a homályba vesztett Varsányi Gyulára. Ez az egyénifényű költő, aki azonban Vajda János szellemi apaságát nem tagadhatja meg, már nem saját szerencsétlenségére, hiszen a halál után ilyenminék nincs jellemzősége, hanem az amúgy sem hálás utókor méltánylásának szempontjából mostohán és nem jellemzően szerepel abban a különben sok tekintetben értékes antológiában, amelyet

munka, zsidó muzsika, zsidó tudomány. És minden messiás hegyorom átveszi az őt tüzet. Látjátok-e a hegyen a lángot? Halljátok-e hogyan zug? Halljátok-e mit kiált a tűz? Hogy a szent föld eddig halottak sirjában halott volt... most életre ébredt, élőknek földje... hogy a zsidó eszmény, a zsidó kultúra nemcsak a múlté, hanem a jelené és a jövője... hogy ennek a világnak mi nem koldusai vagyunk, hanem ajándékozói... Irásunk van, könyvünk, szent törvényeink, irodalmunk, andalítóan bűbájos meséink, legendáink... tűzükön gyullak ki más tűzek... nép, amelynek ilyen múltja van: örök jövődök vándora...”

Drága Mesterem! Kegyelettel hódolunk nagy szellemed előtt és hűséggel gyújtjuk meg a mécesest emlékedre. A „kulcsod” ma is, még idő múltával változatlanul tárja fel lelkünk gyszababornát a bájait hitre, eszmények kövítésére, lankadatlan zsidó reménységgel. Az „irótáblád” az emberismeret írsaival teleintan sítod fölött ábrándos időkig virraszt emléked és örök életed áldása képeit!

1944 elején adott ki az *Omike kulturtanácsa*. Varsányinak valószínűleg legutolsó munkája volt az a hosszú, szinte kis-époszi terjedelmű költeménye, amelyben, saját előadása szerint, megrajzolta, merre kanya rodik majd a jövőben a zsidók utja. Varsányi az Akadémián pályadíjat nyert, inkább lírai, mint tragikus bibliai drámájával tanúságot tett arról, hogy éles érzéke volt a zsidó lélek leglényege iránt. Valószínű, hogy ez az érzék megnyilatkozott a zsidók jövője felé száguldó kis-époszban is. Csak azért nem tudtam megballagolni, mert történetesen szombat este látogatott meg a költő a szerkesztőségben, vasárnap mindig terjedelmes lapot adott az az újság, amelynek akkoriban szerkesztője voltam, a derék tördelő pedig idegeskedve, nyugtalanul, már szinte

gorombán sürgette a kéziratok leadását. El kellett háritanom magamtól, tetteit udvariassággal leráztam a szegény költőt, máskorra invitáltam meg, nem nagyon meggyőző biztatókkal. Varsányi látogatását azonban, amely talán már egynéhány nap múlva megtörtént volna, váratlan durvasággal megakadályozta a halál. A költő kéziratai nem maradtak meg hónapok szobájában, elveszett a zsidók jövődök útjának költői felvázolása is, amely talán Varsányi csúcsteljesítménye volt.

Ha olykor erre gondolok, rosszkedvű vagyok, vétkesnek érzem magamat és bűnbánóan ismétlgetem az elmúlás gondokahangú költőjének talán legszebb és mindig idősebb ezt a két sorát:

A mosolygó természet ellen
Sőtét vád minden sirhalom.

Zsidó Világkongresszus Magyarországi Tagozata

(Budapest, V., Wekerle Sándor-u. 7.)

Az alant felsorolt személyek részére külföldről levél, vagy üzenet érkezett. Kérünk mindenkit, aki nevezetlekről felvilágosítást adhat, közölje azt hivatalunkkal (V., Wekerle Sándor-utca 7., tel.: 186—809) szombat és vasárnap kivételével d. e. 9—1 óra között.

Sorrend: a címzett neve, külföldről megadott lakcím.

Rózsa István, 1904, Budapest, Maulhausenban volt.
Müller Lajos rabbi és felesége Grossmann Gizella, Sopron.
Barger Simon, felesége és Margit, Nyíracád.
Neuwirth Aladár és felesége, Váscsónak.
Wohl Fedeusz, 1894, V. 15.
Gombos Bernát, Mikszáth Kálmán-utca.
Gombos Béla.
Rózsa Mihály és felesége.
Hauzner Gyula és felesége.
Lebuh (Lebovics) Sámuel, Heléna és Iván.
Báhu Simonné és 4 gyermeke, Falk Miksa-utca 32.
Tinkér Sándorné és 2 gyermeke, Demény-utca 48.
Detre Irma és fiai Béla, János és István, Szeged, Kossuth Lajos-u. 53.
Klein László, Arany János-utca 32. szm., Budapest.
Klein Szimónia (Rottenstein), Déry-utca 4 vagy 6.
László Imre (Kradl Sigrídné fivére).
Brüll Olga, kunszentmártoni lakos.
Somogyi Erika, 1919, V. 5.
Eckstein-Weissner Lucy 25 éves, Jent, Budapest.
Jehinek Richard, 1898, XI-23. Bécs.
Pfeiffer Ferencné, Rákóczi-út.

Ackermann (7), 1890, Oroszország, Gajdos.
Hafner Milán és Berka, Svájcban (bergen-belsen csoport) visszaérkeztek Magyarországra.
Czukerman Rona, Doboz-utca 7-9.
Grfiner Arthur, Újpest, Baross-utca 33. szám.
Schultz Leon, vagy Luxemburg Lesio, Irák Edlt, 18 éves, Targu-Sacuesc, Kolozsvár.
Streiter (Szabó) Rachel, Rahova, 1923, Rahova.
Weisz Béláné, Akácia-utca 65.
Szabol Sándor, Balázs-utca 23.
Dvorcek Luba, 42 éves, Budapest.
Eckstein József, Horthy Miklós-utca 59.
Lövi Herman és gyermekei, Nyiregyháza.
Krausz Vilmos és Rózi és 4 gyermekük, Munkács, Balafthy-út 8.
Reiter Jenő és Giza és 7 gyermekük, Beregrákos, Rákóczi-út 607.
Süberman Géza és Elsi és 4 gyermekük, Kerecske, Máramaros megye.
Kripka Magda, 19—20 éves, Ezer, Makkári-utca 17.
Wander Sámuel, Harold és Hemi, Stutthof.
Heurich Rudolf vagy Rudolf Henrik, Kápest, Wekerle-telep, Fővár 5.

Gleib József, mérnök, Budapest, Gausz-gyár.
Vogel Mór, 1928, Dorsa, Kazinczy-utca 39.
Ungár Ilona és Eszter, Tiszadada.
Berkovits Elvira, 1937, Margitfa, 1912-ben Oroszországból 18-ad magával Budapestre hozták.
Friedman Róza, 1927, Bialystok, Budapest.
Itzkowitz Margit, 1921, II. 14, Irava.
Dukász György, László és Éva, Nagykanizsa.
Frydman Dávid, Varsó.
Jacubovics Rozália, 1927, X. 3, Tisza, Borge-Bolsenből nemrég jött haza.
Weismé Spitzer Róza, Pécs.
Kohné Herzl Hilda, 46 éves, Temesvár.
Schiffert Gizella, 50 éves, Beross, szász.
Sinsz Sigmund

Pályázati hirdetmény

A Nyiregyházi Statuquo Izr. Hitközség Emlékmű Bizottsága pályázatot hirdet

a deportálásban és munkaszolgálatban vértanulhalált halt Szeretteink emlékére megörökítendő emlékmű elkészítésére.

Az emlékmű költségei nyolc bevétele nélkül az 50.000 forintot nem haladhatják meg. Pályázati határidő: 1947 november 25.

EMLEKMŰ BIZOTTSÁG

Felhívás a Nyiregyházáról deportáltak hozzátartozóihoz

Felhívjuk azon hozzátartozóinkat, kiknek hozzátartozóit

Nyiregyházáról deportáltak,

hogy mártírjaik neveit, emlékeik megörökítése végett velünk szorgosan közöljék szíveskedjenek.

EMLEKMŰ BIZOTTSÁG
Nyiregyháza, Szarvas-u. 10.

Pályázati hirdetmény

A Csorosi Aut. Orth. Izraelita Hitközség

pályázatot hirdet egy kántor-metszői állás

betöltésére. Pályázhatnak mindazok, akik három orthodox rabbittól képettel bírnak. Megköveteltük, hogy anyjüket, apajukat, jó bál kulre és bál ttle legyen, mail előnyben.

Ülőközség csak a meghívottaknak tartunk, pályázati határidő: november 15., javadalmazás meggyező szorított lakás és világítás természetben.

Aut. Orth. Izr. Hitközség, Csorosa.

A szekszárdi

neológ hitközség

pályázatot hirdet Schultz-mész Áldás, 3 elismert rabbittól származó székével rendelkező vallásos egyének pályázatot kérjük. Ulőközség csak a meghívottaknak tartunk. Javadalmazás meggyező szorított lakás és világítás természetben.

Uj és használt

böröndök

uti kofferek.

Vétel, csere, eladás.

KANDEL Népszínház-u. 20
T. h.: 139-619

Ne dobja el

régi nyakkendőit, szépen, olcsón kilavítja miut szegény H. R. né. V., Thurzó-köz 19 I. 2. H. költ érte megvétel.

ZOLTÁN IRÉN

HÉBER DALESTJE

a tel-avivi opera művésznője

a Pesti Izraelita Hitközség kulturális ügyosztálya rendezésében, november hó 6-án, csütörtökön 1/7 órakor a Fürst Sándor-u. 27/b alatti KULTURTEREMBEN

MŰSORON:

DVORÁK BIBLIAI ÉNEKEI, továbbá ereci szerzők: LAVRI, NARDI, BEN HAIM, MINDLIN és mások bemutatói

Zongorán kíséri REINER KÁROLY

Belépésre jogosító műsorok a Kultur Ügyosztályon válthatók (Sip-utca 12., I. em.) 9—1 óráig, továbbá hangverseny előtt a helyszínen

Hirek Palesztináról

A Jisuv a Zsidó Állam előkészületének lázában

A Jisuv politikai, gazdasági és társadalmi életét az USA és orosz delegátus UNO-beli felszólalása óta teljes mértékben az állami létre való felkészülés tölti be. A közhangulat még nem mer teljes bizonyossággal hisni a Zsidó Állam közeli megszületésében, de minthogy tagadhatatlan ennek lehetősége, nem akarnak semmit sem elmulasztani az előkészületeket illetően. A bizonytalanságot fokozza annak a „vaccum”-nak a lehetősége, amelyet az angolok teremtettek az által, hogy a kormányzati teendő átadása nélkül vonulnak esetleg ki az országból. Ma szinte felszó Jereh Jisraelben az esetleges vaccum leküzdése. Ez elsősorban közbiztonsági feladatot jelent, mert abban az esetben, ha a jelenlegi rendfenntartó hatóságok elvonulnának az országból, anélkül, hogy azokat nemzetközi szerv vállalná fel, a Zsidó Állam tervezett részében a zsidóknak az arab lakosságú területeken is rendet kellene tartani, ez pedig különleges feladatot jelentene. A helyzet ma valójában az, hogy a Jisuv a teljes függetlenség vagy egy bekeverkező kócosz küszöbén áll. — Ez Ben Guiron megállapítása — és ennek az állapothoz a felismerése határozza meg mindazokat az intézkedéseket, amelyeket a Jisuv hivatalos zsidó szervei ezekben a napokban és az elkövetkező hetekben kiadnak. Míg a kócoszra való felkészülés elsősorban, ha talán nem lényegesen, de igenis, rendőri és katonai jellegű intézkedéseket tesz szükségessé, az állami létre való felkészülés komplexebb feladatokat jelent. A Vaad Leuminak és az egyes zsidó városoknak eddig is voltak már kormányzati teendőket végző szervei, azonban ezek a zsidók érdekében működtek. Ha akár az angolok, hirtelen kivonulása, akár egy szabályos átmeneti idő után a Zsidó Állam megszületik, olyan államgépészetről kell gondoskodni, amelynek mozgására még eddig nincs kialakult gyakorlat. Az államnélküliség kétezeréves tapasztalat-hiányát

nem pótolhatták még a Jisuv fiatal, csak inkább kísérletnek számító adminisztratív szervei. A Zsidó Állam gyakorlati vezetésének fel kell készülnie egy külsőleg ellenséges ingerelt, elég nagyszámú kisebbségnek a demokratikus vezetésére is. Az állam gépezet fenntartása rengeteg gyakorlati feladatot igényel, amelyet hírhed urak, lemoráltéj eseten a Jisuv még nem adhat saját államának. Többek között ezért is szükség lenne átmeneti időre, amely lehetőséget adna arra, hogy a jelenlegi kormányzati szervek a likvidálás folyamán új embereket tanítsanak be a kormányzat tényleges gyakorlásának Palesztinában mindenkor kényes munkájára. E nehézségek felismerése késztette Ben Guiron minden bizonnyal annak az elismerésére, — a palesztinai sajtónak adott rendkívüli nyilatkozatában — hogy a Zsidó Állam zsidókon kívül arabokat és angolokat is alkalmazni fog állami szolgálatban, természetesen csak olyanokat, akik állami feladat elvégzésére alkalmasak és készek arra, hogy a Zsidó Állam szolgálatába álljanak.

De ha igaz is, hogy a Jisuvnak az adott helyzetben, a néppő és államnak születés külső adottságainak megteremtése idején mindenre fel kell készülnie, követe a régi tanítást: „Ha nem én, hát ki, és ha nem most, hát mikor” mégis korai volna még kilizni a zászlót. Még ha az események a legismábban gürdülnek is, az

UNO keretében, még rengeteg akadály van a Zsidó Állam felé vezető úton. Új és az időleges bizottságban lefolyt harcok sokkal nagyobb politikai küzdelemre kell felkészülni az Egyesült Nemzetek Teljes Ülésének palesztinai vajához. Nehéz diplomáciai munkával biztosítani kell a kétharmad többséget. Az övédekem minden fegyverét kell felhasználni a hatások végleges megállapításáért folyó küzdelemben, előre nem látható nehézségekkel kell számolni az átmeneti korokban. A Jisuv és az egész világ zsidósága már szívesen látná ezeket a nehézségeket, mert ezek már a születendő állam vajadásának lennének jelei. Egyelőre azonban

a halogatás politikája

folytatódik az UNO bizottsági tárgyalásain. Ismétellen rámutatunk már arra, hogy, ha a zsidóság ügyében kedvező fordulatról érkeznék hírek, kíváncs az öröm visszafojtása, helyes a felszabadultság háláadó szavainak kőkődő visszatartása mindaddig, amíg „a jó hírek” tényekké nem válnak. Az UNO Időleges Bizottságban elhangzott az orosz és az amerikai megbízottak számunkra oly kedvező nyilatkozata. A zsidó sajtó természetesen örömujjongással fogadta azokat és az Állam közeli megvalósulásának lehetőségét látta a két állásfoglalásban. A nemzetközi sajtó is megállapította, hogy az UNO egész tárgyalási anyagában ez volt az egyetlen kérdés, ahol az Egyesült Államok és Szovjetország megegyeztek. Ezek a megállapítások azonban nem voltak egészen pontosak és sajnos azokkal kell megállapítanunk, hogy ami az

UNO-t illeti, ami a nemzetközi jogi processust illeti, a Zsidó Állam az elmúlt hetekben semmivel nem került közelebb a megvalósuláshoz. Való igaz, hogy a cionizmusnak eddig még el nem ért nagy erkölcsi győzelmei jelentették az Időleges Bizottságban elhangzott nagyhatalmi állásfoglalások és a kisebb nemzetek megbitatnak felszólalásai, de mindez keveset jelent a gyakorlati megvalósítás szempontjából. Mer:

1. Minden látozat ellenére, nagy eltérés van az orosz és amerikai álláspont között. A Szovjetunió azt kívánja, hogy az UNESCOP többségi javaslatát azonnal valósítsák meg és az átmeneti időszak UNO fellegye. lefűt azonnal kezdjék meg. Mászóval, Anglia haladéknél adja át a mandátumot az UNO-nak, amely nemzetközi katonasággal tartaná fenn a rendet Palesztinában. Az Egyesült Államok nem akarnak amerikai csapatokat küldeni Palesztinába és mindenképpen igyekeznek megállni azt, hogy az oroszok megjeljenek a Közel-Keleten. Ez a nemzetközi önkéntes hadsereget javasolnak. Minthogy egy ilyen felhívásnak valószínűleg csak zsidók tennének eleget, így a rendfenntartó „nemzetközi” hadsereg valójában zsidó hadsereget jelentene. Ez pedig amerikai vélemény szerint utó lenne elegendő a kócosz feltartozására. Ebben a helyzetben a kulcszák mögött Amerika mindenképpen rá akarja venni Angliát arra, hogy egyelőre ne vonjon ki Palesztinából és meneti inkább hangadójak angol kormány szövívők az angol kivonulási szándékot, amél inkább törekednek arra, hogy egyítsék az események vezetését. Arra t. i. hogy Amerika kérje az angol urakom továbbá lemoráltéját és ezért esetleg még koncepciókat is legyen az angol kormányuk.

2. A bizonytalan jogi és politikai helyzetben a legbiztonságosabbnak látszik a kérdés megoldásának halogatása. A Szovjetunió megbízottja hiába követelte határozati javaslat formájában is a határokat azonnali megállapítását, a kulisszák mögött ható olajtröszt és State Department érdeke elérték, hogy a döntést iflelben semmi, sem történjék, helyesebben mégis valami három új albizottság felállítására. Ahelyett, hogy az Időleges Bizottság eldöntötte volna azt a kérdést, hogy ajánlja-e a Teljes Ülésnek az UNESCOP többségi javaslatának elfogadását, a tárgyalások folyamán beérkezett összes javaslatoakat fontolóra véve, újabb három albizottságot létesített, amelyeknek feladata: a) az arab és zsidó álláspontról összeegyeztetése, b) Palesztina felosztásának megvizsgálása és a határokat megállapítása, c) annak eldöntése, vajjon az UNO egyáltalában illetékes-e Palesztina

A VARSÓI JIDDISCH SZÍNHÁZ

művészegyüttese folytatja diadalutját új műsorral

a Zeneakadémia kistermében

okt. 29, nov. 3, 4, 5, 10, 11, 12-én este 1/8 órakor és okt. 26, nov. 2, 9, 16-án délután 1/5 órakor is

a Józsefvárosi Színházban

okt. 30, nov. 1, 2, 6, 8, 9, 13, 15, 16-án este 1/8 órakor

bemutatja

SZÉDER EST

című (PAPIERENE KINDER)

életképet 3 felvonásban. Írta: LUDVIG SATZ

A közkedvelt

MISCHA BERNSTEIN

legnagyobb alakítása.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca

Telefon hívó: 136—816

sorsáról dönteni. Ezzel kapcsolatban a Jewish Agency is három bizottságot állított fel. Shertok, dr. Neumann és Nachum Goldmann vezetésével, amelyeknek feladata az albizottságoknak zsidó szempontból történő kellő informálása. Ki tudja, hogy az újabb albizottságoknak eredményeképpen nem születik-e meg egy újabb eddig ismeretlen jelzőjű Vizsgáló Bizottság?

3. Mindezek után érthető, ha a Palesztina-hirmentes hének egyetlen könyves jelentése arról számol be, hogy az angolok „gyors” kivonulása 1949 márciusáig bonyolódik le.

A palesztinai angol hadsereg „átcsoportosítása”

Ezen a hasábkon már sokszor rámutattunk arra, hogy a palesztinai hadsereg és kormány mennyire nélkülözi a semleges megfigyelést, ha akciót az arabok, illetőleg zsidók felé irányulnak. Az angol katonai vezetés zsidóellenes magatartására már az angol lapok is rámutatnak — közöttük nem egy baloldali angol lap — hogy az angol csapatoknak részleges palesztinai kivonulása jelentős előnyökhöz juttatja az arabokat a zsidó érdekek rovására. Most a palesztinai angol csapatok átcsoportosításával kapcsolatban újabb vérlázító cseményről érkezett jelentés Jeruzsálemből. Transzjordániából az angol hadvezetés Kelet-Galileába helyezte át a Transzjordániai Hatalmszolgálatos Légi Haderőt. Az egyszerű katonai hír kiérkezéséhez tudni kell azt, hogy ez a hosszunevű katonai egység a brit birodalmi haderőnek egy csupán transzjordániai és palesztinai arabokból álló egysége, brit tisztiek parancsnoksága alatt. Valójában nem sok különbség van e haderő és a transzjordániai Arab Légő között, amely ugyancsak angol tiszt, Glubb tábornok parancsnoksága alatt működik, akút ma második Lawrence-nek neveznek. Az angol katonai hadvezetés meg merte tenni a Jisuvval szemben azt, hogy az eddigi jobbra angliai születésű katonaság helyébe helybéli és szomszéd országbeli arab kormánycsapatokat hozott, azokat stratégiai fontos helyeken szálkította el. Pedig nem kétséges, hogy zavargások kiörése esetén ezek a „kormány” csapatok milyen magatartást fognak majd tanúsítani. Ilyen hírek olvasásakor teljes mértékben érthetővé válnak a galut zsidósága számára is azok az előkészületek, amelyekről bevezetőnkben szövegtünk és amelyek lehetővé teszik azt, hogy a Jisuv a Haganah szervezett védelme alatt az angolok minden fondorlata és az arabok minden fenyegető fellépésével szemben megvédjék az új Zsidó Államot.

(GELLÉRT)

H I R E K

A hitközség köréből

A Pesti Izr. Hitközség legutóbb tartott előjárósági ülésében Spitzer Jakabnak, a Nagyfaluvaros-utcai templom kántorának a főkántori címet adományozta.

Ugyanekkor Fröhlich Józsa zenetanárnőt bizta meg a Dohány-utcai templomban a másodorgonistai teendőket ellátására!

— Kiss Arnold emlékezete. Dr. Kiss Arnold vezető főrabbinak chesvan hó 13-án volt hetedik halálozási évfordulója. A meghaldogult hívei és tanítványai, élükön a Budai Izraelita Hitközség és a Szentegyház elöljáróinak képviselőivel emlékező istentiszteletre gyűltek össze az újlaki templomban, ahol dr. Benoschofsky Imre főrabbi magasszónyalkáson emlékeztetést tartott és Sirota Sándor főkántor szívéhez szóltan interpretálta a művészien előadott gyászéneket.

— „ORT” Országos Továbbképző Társaság tanműhelyei november hónapban: 1. Kézimunka (fehérnemű és színes mühimzés, csipkeösszeállítások, aszurozás, kézikötés és horgolás) 2. villanszerelés, 3. rádiószereles, 4. fűző és melltartókészítés. Uj tanműhelyek előkészületben: 1. Vízvezetékszerelés, 2. irógépkerékpár- és varrógépszerelés és javítás, 3. gépi kötés, 4. ipari kőmia, 5. hegesztés, 6. rajzoktatás (reklamografika, dt. vatrjáz, 7. műszaki rajzolás, 8. autószerelés, 9. kerámia. Kérjük az érdeklődőket, jelentkezzenek mielőbb az „ORT” irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. I. 1. Hivatalos órák: d. e. 9—2 és délután 5—7.

A Mosdon Ivri-ben (Arany János-utca 29.) e héti előadást szombaton délután 4 órakor cháver Ben Jisráel tartja „Hozzátok hárken halálfélmény bőséges hátsó hátsó hárchront” címmel. Héberül beszéd vendégeket szívesen látunk.

— Orthodox vallásos félóra a Rádióban. Kedden, október 28-án reggel 1/8 órakor orthodox vallásos félórát közvetített a Rádió a stúdióból. Beszédet mondott dr. Dohány József kiskunhalasi főrabbi. Énekelt Katz Jenő miskolci főkántor. A kórust vezényelte Speiser Márton. Harmóniumon kísért Goitschall Jakab karnagy.

— A Szocialista-Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja legközelebbi összejövetelén Löwinger Sámuel a Rabbiseminárium rektora tart előadást: Zsidóság és protestantizmus címmel. Közreműködik Schnürmacher Zoltán kántor. (Nov. 3. d. u. 6 óra. Fürst Sándor-u. 21/b.)

— A cipőkereskedelem mártírjainak emléktáblája. A Magyar Cipőkereskedők Országos Egyesületének székházában a napokban leplezték le a cipőszakma mártírjainak emléktábláját. A hófehér márványtáblába aranybetűvel a következő szöveget vésték: „Kartársaink és hozzátartozóik emlékeztetere a fasiszta rémuralom áldozataiért, a halál-banensküldéért, akiket bomba, gránát és golyó ölt meg, akik a gettók mártírjai lettek, akiket a folyók rohanó árja sodort el, az osztrai alatti elpusztultakért, akiknek teste fagy martalékává vált, akik máglyahalált szenvedtek és hamvaikat szét szórta a szél... kegyelettel emelte a Magyar Cipőkereskedők Országos Egyesülete, a Magyarországi Cipőnagykereskedők Országos Egyesülete, a Magyar Cipőgyárak Országos Egyesülete, a Magyar Cipőgyári Képviselők.” Az ünnepségen Ságy Emő a Magyar Cipőkereskedők Országos Egyesületének elnöke, Várnai Imre és Biermann Sándor, valamint a hivatalos közületek képviselői bucsúztak a mártíroktól, Kálmán Andortól, özv. Löwy Mórnétól, Vágó Andortól és a többi csaknem száz mártírtól.

— Ünnepl vacsora a Józsefvárosban. A Pesti Izraelita Hitközség Nagyfaluvaros-utcai körzete kulturális termében a templom ünnepi Chaszánjai, Fábrián Izó és Grosz Marcell, testvéri vacsorát adtak, amelyen a körzeti előjáróság képviselői is megjelentek. Dr. Vass Lipót körzeti elnök üdvözlő beszéde után dr. Salgó László körzeti rabbi tartott Tóra magyarázatot, utána Stöckler Lajos a Pesti Izraelita Hitközség elnöke szólalt fel és fejezte ki a hitközség vezetésének megelégedését a templomkörzeti munkája felett. Domonkos Miksa ügyvezető szellemes Tóra magyarázatokkal fűszerezett felszólalásával fejezte ki együttérzését a Józsefváros zsidósága iránt. Dr. Katona József rabbi szentirási tanítások kapcsán reflektált a felszólalásokra. Gárdos Dezső igazgató a zsidó közösség és hitközségi élet munkájáról beszélt. Szántó Zsigmond és dr. Stuz Sándor szólallak még fel a jó hangulatban eltöltött vacsorán, amelyet a Nagyfaluvaros-utcai templom előjáróságának élén Buxbaum Adolf rendezett.

— Egy ismert bécsi cionista halála. Dr. Hugó Benedikt, a bécsi izraelita hitközség volt főpénztárosa, Buenos Aires-ben meghalt. Teodor Herzl és Max Nordauval dolgozott együtt a század elején, a cionista mozgalom megszervezésénél. 1938-ban emigrációba ment és Buenos Airesben telepedett le. Élete végéig élénk levelezéssel fejtett ki a cionista mozgalomban.

Talesz, t'filin

Legyszer, héber könyvek vétel-eladás

Jahrzeit-tábla készítés

Ungár Mórnál, Király-utca 17. Kapu alatt v. I. emelet 4.

Amerikai és európai államok részére nagyon jövedelmező

vezérképviselőt átadó

Vevők az összes fodrászok, orvosok, egészségügyi üzletek és privátok. Kisebbségi zsidóságos, Vidék és helyi képviselők kapható: Welss Lajos, Unest, V., Kiss József-u. 17. fez. 5.

KOMOLY, vállalkos nő, kis háztartásba, rendes bántamóddal felvétel.

Jelenlét: Szeged-utca 25. I. em. 4. Telefon: 201—610

HÁROMEZER FORINT tőkével, ház, tanács és életrészt iparral, némi áruval, tőrszám vagy állat vállalkozással, musz özegeye. „Más szakmában” jelképe a kiadókba.

Társbérlok ! Figyelem !

Köszönjük 2 szoba konyhás és 1 szoba konyhás, világos, szép utcai lakást, Teleki-tér környékén, felajánlunk 2—3 szobás komfortos lakást, lehetőséggel Népszínház-utca környékén. „Sürgős” jelképe a kiadókba.

DEPORTÁLT özegeye, gyors- és gépmű tud, elárulástában jártas, bárminlyen foglalkozást keres. Löwy, István-ut 38. földszint 3.

Takarító- nőket

felvesszünk. Jelentkezés a Pesti Izraelita Hitközség (VII., Sip-utca 12.) portánál.

LAKÓTÁRSAT keresek kis egy-szobás komfortosba. „Zuglói főbérlok” jelképe a kiadókba.

HÁZTARTÁS vezetését vagy gyermek mellett anyahelyetteséget vállalna vidékről feljött, jömegelemesüri uriaszony. „Korrek” jelképe a kiadókba.

REPÜLŐ BOY

áruszállítás, kézbesítés legolecsóbb.

0-utca 15 Tel: 120-541

Vidékre

két férfi házvezetéshez egy orth. zsidó, jól főzni tudó, a háztartásban kifogástalan nő felvesszük. „Jó el-látás” jelképe a kiadókba.

Jólfőző mindenest felvesszünk

kis családhoz, Erzsébet-krt. 5., New York cipőüzlet.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

— Férjhez megy a Szentesi Anikó leányotthon újabb két növendéke. A Vizs és a Budai Izr. Nőegylet Szentesi Anikó leányotthonának növendékei: Klein Anna és Roth Erzsébet, előbbi Polnauer Daniellal, utóbbi Bleier Aladárral november 9-én délután 1/4 órakor tartják esküvőjüket a leányotthon II. Keleti Károly-u. 22. sz. szék-házában. A szertartást dr. Benoschofsky Imre főrabbi és Sirota Sándor főkántor végzik.

— A külföldön fésztele rendszabályokkal károsított magyarok szövetségének közgyűlése. Vasárnap délelőtt az Ügyvédi Kamara termében, a Külföldön Fésztele Rendszabályokkal Károsított Magyarok Szövetsége, nagyszámú érdeklődő tag jelenlétében tartotta meg rendes évi közgyűlését. Dr. Hernád István elnök beszámolt a határon túl fekvő magyar állampolgárságú üldözöttek tulajdonai képező, de veszélyeztetett magyar vagyoni helyzetéről. Részletesen ismertette azokat a rendelkezéseket, amelyeket ebben az ügyben a különböző országokban hoztak. Dr. Hernád István elnök beszámolója után, a közgyűlés szervezeti ügyeket tárgyalta.

— Pesti Izr. Hitközség VII. B. körzetének ifjúsági csoportja november 1-én, szombaton este 6 órai kezdettel klubhelyiségében (Erzsébet-körút 26. I.) előadást tart. Előadó Gervai Sándor író. Érdeklődőket szívesen lát a vezetés.

— A Joint Üzemi Kultur. bizottsága műsoros délutánokat rendez. November 1-én szombaton délután 4 órakor gyermekdélután, november 6-án csütörtökön este 6 órakor a nagy októberi szocialista forradalom 30 éves évfordulója alkalmából művészet, november 8-án szombat este félhat órakor a Munkás Kultúrszövetség központi munkaszínházainak bemutatásában Moilere: Duda Gyuri c. vígjátéka kerül színpadra. November 15-én szombaton este félhat órakor irodalmi-színházi est. Az előadásokat a Joint Sas-u. 6. sz. alatti kulturális helyiségében tartják.

Isten szívből ajándékozta adázaiba görnyedve, az emberi gonoszság mált szenvedése, megrendítené tudatjuk, hogy a Képeleményekre Auschwitzból visszatért öt hit-testvérünk egyike, a hűs anya, a példás feleség, a kitűnő ember

Nyékli Dénesné
született Glück Edli

Budapestben, 37 éves korában, okt. 27-én befejezte életét. Egyetlen 13 éves lánykáját és édesanyját Auschwitzban égették el. Férjét és övét munkaszolgálatban ölték meg. Ő megpróbálta folytatni törekvését életét. Nem bírta a harcot. Elszáradt övéhez. Búcsút és eméket meg-
ővizzók!

Képelemények 1947 okt. 28.
Egri Vilmos dr. Fisch Henrik
hitk. elnök kerületi főrabbi

— A Debóra női csoport 1947 november 1-én, szombaton d. u. 6 órai kezdettel a Newyork-kávéház különtermében (Erzsébet-körút 9-11) zártkörű családi teadélutánt rendez.

— Istentisztelet a Rókus kórházban. Az „Áhívás Réim” Országos Felebaráti Szeretet Egyesület a székesfőváros központi Rókus kórházában október 24-én az ott fekvő és lábadozó zsidóhitű betegek részére pünktös istentiszteletet rendezett. Az istentisztelet ünnepi részét Vajna József elnök nyitotta meg. Hübisch Alfréd úr ismertette a kórházi betegek lelki gondozásával kapcsolatos szociális munkát. Dr. Reiss Sándor a felebaráti szeretet munkáját és feladatait méltatta. Ábrahámsohn Manó főkanonikar látta el áhítatos imájával az ünnepélyes istentisztelet liturgiái részét. A hitközség elöljárósága a kórházak lelki gondozásával bízott meg. Mélyenjáró igehirdetése, reménykeltő szavaival erőt és vigaszt nyújtott a beteg hitestvéreknek. Schwarz Vilmosné, lábadozó beteg Szeghalomról, végezte az ünnepi gyertyagyújtást és köszöntö meg keresetlen szavakban az ünnepély megrendezését.

— Könyvek Cyprus szigetére. Az Új Élet felhívása nyomán gyűlnék a Cyprus szigeten tartózkodó magyar zsidók részére ajándékozott könyvek. Megható némely könyv kísérel sora. A könyveket a DEGOB információ oszállya (Belhén-ter 2. I. 36.) továbbra is gyűjti.

— Figyelem! Visszaélés! Tudomásunkra jutott, hogy a „Hanna” Gyermekmenza és Napközi Otthon nevében előtűnik ismeretlen egyének adományokat vesznek fel. Ezután közöljük, hogy nevünkkel visszaélnek, adománygyűjtésre senkinek megbízást nem adtunk. Amennyiben erre a jövőben sor kerülne, megbízottainkat megfelelő igazolással és nyugtáskönyvel fogjuk ellátni. „Hanna” Vezetősége.

— Az Indiai zsidók hűség fogadtatása. A bombay-i zsidó központi tanács, az indiai zsidók vezető szervezete, az új indiai uralomnak hűségüket tett. Memorandumot nyújtottak át, amelyben vázolták a zsidóság helyzetét a mai Indiában és biznak abban, hogy az új indiai rendszer a kisebbségek jogait tisztelőbben fogja tartani. Az a tény, hogy dr. E. Moses, a zsidó központi tanács képviselője, Bombay volt polgármestere és H. Cünowitz meghívást kaptak a függetlenségi ünnepségre, zsidó körök nagy meglepetést keltett.

Művészi siremlékek nagy választékban
BOROS JOZSEF VII. ker., Dob-utca 2. sz.
Telefon: 227-668.

— KLEIN SÁNDOR VOLT MONORI KÁNTORT keresi fiúre a hadifogságból most hazatért Kleins Manó (Címe: Bach Jakab utca, Miskolc, Vörösmarty-utca 20.)

A HAPOEL M. S. E. hírei

A HAPOEL M. S. E. atlétikai szakosztálya folyó hó 26-án, vasárnap délelőtt háziversenyt rendezett a BSZKRT pályán. Az eredmények kiemelésre a következők voltak:
Futás: 1. Reif Árpád (9.2 mp.), súlyfutás: 1. Reif Árpád (9.2 mp.), súlydobás: 1. Képes István, távolugrás: 1. Reif Árpád.
Futás 20 éves korig: 100 m. sikfutás: 1. Luszky Frigyes (12.2), 400 m. sikfutás: 1. Aharon Knisch (60.2 mp.), 1000 m. sikfutás: 1. Aharon Knisch (2 p 55 mp.), magasugrás: 1. Neumann György, súlydobás: 1. Trappanor András.

Lányoknál 16 éves korig: 60 m. sikfutás: 1. Fischer Sosa (9.8 mp.), súlydobás: 1. Gál Zsuzsanna, távolugrás: 1. Gál Zsuzsanna. A versenyeken kb. 120 ifjú vett részt. Reméljük, hogy a versenyeken felüli számos fiatal tehetségünk a tavaszi időnyben ezen eredményeivel gazdagítani fogja a magyar sportot.

A HAPOEL testnevelőszaka felhívja mindazokat, akik magukban rejtett erőket éreznek a labdarúgáshoz és más sportokhoz, hogy csatlakozzanak a Hapoel csapatához, melynek célja a fiatalok fizikai és szellemi fejlődése, a sportban való részvétel és a népi játékok, vagy az országban és külföldön 3 óra-
kor a Hajdú-utcai MTE pályán.

Turisták vasárnap reggel 9 óra-
kor a Kossuth-szobornál találkoznak.

Női röplabda csapatunk 25-én újabb győzelmet aratott a eddigi szériában.

Uszói és asztali tenisz szakosztályunk megkezdte működését. Várjuk a zsidó sportolók jelentkezését központi irodánkban: Wekerle Sándor-utca 17. II. em. 4-11-ig.

JÓMEGJELENÉSÜ műve össze-
gye elmenne magányoshoz ház-
vezetőnek. „Nem öreg” jel-
igére a kiadóba.

Tárbérlést cserélnék kisebb családok, közös konyha használatra. Eredeti vagyok. Válaszokat: Fried-
né, Mexikói-ut 58.

Szép utcán szoba fürdőszoba használatra a Teréz-körutnál két ur részére eladásra kiadó. „Köser” jel-
igére a kiadóba.

34 ÉVES, németül, franciául, angolul tökéletesen beszélő, zongorázó URI-
ASSZONY nevelőnő vagy hasonló állást keres. Nyelvtanítást vállal. Válaszokat: „Megbízható, szerény” jel-
igére a kiadóba kérek

1-2 GYERMEK korrepetálását vállalja gyakorlott fiatal leány. „Iskolázott” jel-
igére a kiadóba.

FÉRJHEZMENNE 49 éves, ma-
gányos asszony, főbérleti lakás-
sal, némi keresettel, egyszerű, rendes emberhez, aki jó ot-
thonra vágyik. „Kellemes otthon 50” jel-
igére a kiadóba.

Benősülne

36-42 évig hentes-mészáros üzletbe, vagy rokon szakmába, esetleg gazdaságba 25 ezerrel, 48 éves egy-
dülálló férfi. Fényképes komoly ajánlatok, teljes címmel. „Közös meg-
bízható” jel-
igére a kiadóba.

Borotválkozzon

avatódi „HARAB” svájci

villanyönborotvával

Vallási szempontból kifogás alá nem esik. Használata könnyű és kellemes. Kapható jobb drogériákban, kávé és elektromos szaktárolókban. Ha valahol még nem kapható, úgy forduljon a képviselőhöz: Kozsutz és Tsa. Budapest, V., Sas-utca 11. Tele-
fon: 189-499.

Érettségizett jömegjelenésű

fiatalember, önálló órásmester
finanszírozó társat keres, eset-
leg benősülne. Ajánlatokat „Jó
kereskedő” jel-
igére a kiadóba.

25 éves

magas, barna, középszerűen végzett,
eddig vidéken lakó kifogástalan ön-
álló kereskedő meg. vagy
benősülne

Minden erkölcsi és anyagi információ-
kibír. Rézképes leveleket „Teljesen
egyedülmaradt” jel-
igére a kiadóba.

24 éves önálló kereskedő vagyok.
Elméláskodásom miatt ezúton keresem
egy csinos, urilány ismeretségi há-
zasság céljából, ki némi hozomány-
val, üzlettel megvagyolbításához hozzá-
járni és annak vezetésében tevéke-
sven segítségemre tud lenni. Választ
„Jó kez szép az életünk” jel-
igére a kiadóba.

ELETTÁRSAT keres tízéves kis-
leányával egyedülmaradt, csí-
nos, 34 éves, készpénzzel, jó-
vedelemmel, lakással rendelke-
ző üzletasszony, csakis biztos
egzisztenciájú, önálló, magas,
intelligens uriember személye-
ben. „Tudtam megtalálom” jel-
igére a kiadóba.

Videki házassági 37 éves fiatalember,
kereskedő.

házasság céljából

megismerkedne hozzájáruló, kimondot-
lan szokat, házias leánnyal. Leveleket
„Hozomány nem akadály” jel-
igére a kiadóba.

FÉRJHEZMENNE lakással, jó-
jövendelmű, csinos, szolid urilány,
korrekt, egzisztenciával bíró,
ötvényes urhoz. „Jólelkű, intelli-
gens legyen” jel-
igére Boroshoz,
Andrássy-ut 54.

VIDEKI URAK FIGYELEM!!

2 pesti, csinos, fiatal jóbárdnő
(22 és 25 évesek) férjhezmenne
vidékre, komoly, jóérzésű férfiakhoz, 36-ig. Leveleket „Hoz-
mány” jel-
igére Boros hirdetőbe,
Andrássy-ut 54.

Megnősülne

25 éves, magas, önálló kereske-
dő, érdek és kényszer nélkül
„Személyleírás és életrajz” jel-
igére a kiadóba.

FÉRJHEZADNÁNK egyedülálló nővérünkkel, kinek önálló ipara és keresete van, megfelelő, 50 55-ig, szorgalmas iparchoz v. kereskedőhöz. Cípőfészkes-készítő előnyben. „Pénzen nem mulik” jelígre a kiadóba.

ROMÁNABÓL hazatért, 48 éves, egyedülálló férfi keres egy 40–42 éves, egyedülálló nőt házasság céljából, kinek önálló üzlete van. „Közös munka” jelígre a kiadóba.

MUSZ. ÜZVEGYE, 36 éves, berendezett lakással, némi ingatlannal, önálló keresettel, korban megfelelő élettársat keres dolgozó ember személyében, kihez öt éves fiacskája is apát találja. „Kü feleség” jelígre a kiadóba.

MAGANYOS nő vagyok, szeretnék házasság céljából megismerkedni 50 éven felüli, intelligens, jóléti férfitel, akinek lakása van. „Egyedül vagyok” jelígre a kiadóba.

DEPORTÁLT özvegye, jóméneteli szakmával és ingatlanokkal férjhez akar menni 50–55 éves mérték vagy műszaki emberhez. Hivatalnok is lehet. „Gyermekelem” jelígre az Új Élet kiadóba.

A VAC HIREI

Magyarország és Anglia többszörös asztali konyha bajnokja Beregi Dóra a VAC régi konyha tudományát értékelte. Az egyesület szerdán, folyó hó 29-én este 7 órai kezdettel a Wessely-utca 44. szám alatti iskola tornatermében meghívásos asztali teniszversenyt tart, melyen az ország legjobbjai közül Beregi Dórán kívül Pankas Gábor, Anderlik, Fischer János, Sós, dr. Bród, Balázs, Surányi, Temes küzdenek a VAC martíriumának emlékére alapított „Beregi Dóra”-tornán. Vándorújság.

A VAC felkéri mindazokat, akik a Jégsportokban részt kívánnak venni (korcsolya és jéki) sikeresen jelentkezzenek a VAC központi iktatóirodájánál, VII. Fehérvári körút 26. 6–8 óra között, mert a tél szívesen indulással a VAC korcsolya és jéki szakosztálya is megindul.

Teljesen 100 részvételre tartották meg a teniszcsapat folyó hó 25-én este 7 órai kezdettel a New York kávéházban. Goldmann Ferenc sz. o. elnök nagybátyja beosztottan osztotta ki a szilárdabb szobát értékes díjakat. Nagy emeletesben részesítették Rejtő Lászlót a szakosztály vezetőségének 15 éves szakosztályvezetői jubileuma alkalmából a szakosztály hatalmas ezüst serlegét ajándékozta.

A vízvezetékvezető közli, hogy november hó 1-ével új vízvezetékvezető kezdődik kedvességű árán és kéri az érdeklődőket, hogy arra mind a nagyobb mértékben a VAC központi iktatóirodájában jelentkezzenek.

Schulz Jenő cég

órák-ékszerész (óránjavítás)

VII., Wessely-utca 6., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész

ÁRTELÉL Tel.: 422-345. ELADÁSI

ZSIDÓ URIKÖRÖK legmegbízhatóbb házasságközvetítője
GOLDNE
VII. Alsóerdősor 3. sz. 2.
Telefon: 221-349

JÓMEGJELENÉSÜ vidéki kereskedő 30 000 Ft értékű ingatlannal keres 36 évesig, nem molett, szép külsejű, házias, közép-termetű élettársat. Jó segítő-társ lennők. „Tavasz a télen” jelígre a kiadóba.

„Bourbon lilium” Debrecen.
Posta nem közvetít jelígre le-
veleket. Irjon ismét „Nem
Erdékember” jelígre a kiadóba.

Davidovitsné házasságköz-
vetítő újra működik, Erzsébet-
körút 35., III. 12, délután 4-től,

37 éves kereskedőseged
megnősülne.

Olyan feleséget keres, kinek lakása van. „Szorgalmas 500” jelígre a kiadóba.

IGEN csinos, jóalakú, átlátszóan
levő urral berendezett lakás-
sal, 40 körül, megélhetéssel
bíró

élettársat keres

„Szép otthon” jelígre a ki-
adóba.

44 ÉVES, magistermetű, éretti-
ségiéretti faterkeskedő saját telep-
pél, szép fiatal nőt keres
feleségül.

Leveleket „Hozzáíró” jelígre
a kiadóba.

EMIGRÁCIÓBÓL visszatért, jó-
megjelenésű, több nyelvet be-
szélő uriember

benősülne

üzlet vagy üzembe. „Korrekt
40-ig” jelígre a kiadóba.

KÉT független dolgozó nő
megismerkedne biztos egzisten-
ciával bíró urakkal

házasság céljából

45-től 50 éves korig. „Gyermekek
nem akadály 700” jelígre a
kiadóba.

JÓNEVÜ budapesti fogorvos
rendelője forgalmas helyen
bérbeadó. Benősülés is lehetsé-
ges. Ajánlatokat „Bármilyen
szakos” jel. Leopold Gyula
hird. iroda, Erzsébetkörút 39.,
továbbít.

Kisgyermekes
özvegy férfiak!

Aki hűséges, szorgalmas felesé-
get, kisgyermekének szerető
anyukát keres, az irjon musz.
özvegynek. Pótolni szeretném a
gyermeknek azt, amit nálam
már senkinek pótolhat. „Anyai
szerelem” jelígre a kiadóba.

Társaságbeli legdiszkrétebb házasság-

közvetítő, Doktorné
Király-utca 67. I. 3. Telefon: 421-930

Nagy vidéki városban 48 éves,
műszaki kereskedő

keresi
házasság céljából

hozzáíró csinos, intelligens
hölgy ismeretségi, kinek köz-
reműködésével és anyagi segit-
ségével vállalatát kibővíthetné,
s akiben kedves élettársat talál.
„Mindenn információt kibír”
jelígre a kiadóba.

40 ÉVES, teljesen egyedülálló,
csinos, jóléti nő megismer-
kedne házasság céljából korban
hozzáíró jobb férfitel. „Szeretlek
otthonra vágyom” jelígre a
kiadóba.

Már sok szerencsés, boldog há-
zasságot hozott létre lelkes

szívvél **Méltóné**

Erkel-utca négy, II. emelet 10.
Válaszboríték. Hétköznapokon
4–6-ig.

JÓMEGJELENÉSÜ, nagyon komolyan
gondolkodó, intelligens 33 éves

férfikonfekció-
szabó,

lőlétes kereskedelmi gyakorlattal,
akár más szakmába is benősülne
vagy megneősülne, esetleg vidékre is.
Kérem 24–30-ig csinos, intelligens
hölgy részletes válaszát, aki szeretők
hívás tudna lenni. „Szeretnék bol-
dog lenni 40” jelígre a kiadóba.

Egyedülmaradt, 42 éves

nyomdász, szedő, elfoglaltsága

mialt ezután keres gyermek-
telen élettársat. „Rossz egyedül”
jelígre a kiadóba.

Nívó egyéniségű, igen jó meg-
jelenésű, magas, fess, üzlettel,
lakással, vagyonnal rendelkező
özvegy urlasszony rokonoknak
keresek, házasság céljából, kul-
túrál uriembert, akinek anyagi
körülményei szintén rendezot-
tek. „Ölventől—hatvanig” jel-
ígre a kiadóba.

Két jóbarát megnősülne,

az egyik 58 éves kereskedő, jövedel-
mező ingatlannal, (nem molett) urral
élettársat keres, akinek forgalmas
üzlete vagy üzeme van

A másik nyugdíjazás előtt álló 49
éves vasúti állásvezető, aki bármil-
ven ismeri üzembe benősülne „Bol-
dog otthon 1947” jelígre a kiadóba.

BENŐSÜLÉSI lehetőséggel, 55
éves, agilis kereskedő,

házasság céljából

ismeretségi keres 45-ig, jó-
érzésű zsidó asszonnyal. „Nyole
éve egyedül” jelígre Newyork
hirdetőbe, Szent István-kr. 29.

A zsinagóga naptára

Október 30, esütőrlők: Már-
chessván 18, péntek: 17, szom-
bat: 18, vasárnap: 19, hétfő:
20, kedő: 21, szerda: 22, esütő-
rlők: 23.

Szombaton, november 1-én
heti szidra: Vajéró, hátfóra:
II. Kír. IV, 1–37.

Imaidők:

Ima- házak	Pén- tek	Szombat					Vasár- nap
		reggel	é	é	este	reggel	este
Dohány	8/45	7/15	10/45	5/15	5/15	7/45	7/45
Rumbach	1/45	7/10	4/15	5/15	5/15	7/45	7/45
Bethlen	1/45	7/10	4/15	5/15	5/15	7/45	7/45
Csáky	1/45	7/10	4/15	5/15	5/15	7/45	7/45
Dózsa	1/45	7/10	4/15	5/15	5/15	7/45	7/45
Nagyfuv.	1/45	8/15	4/15	5/15	5/15	7/45	7/45
Páva	1/45	9/15	4/15	5/15	5/15	7/45	7/45
Zugló	1/45	7/10	4/15	5/15	5/15	7/45	7/45
Piárvah.	1/45	7/10	4/15	5/15	5/15	7/45	7/45
Leányvár.	1/45	7/10	4/15	5/15	5/15	7/45	7/45

Péntek esti gyertyagyújtás:
4 óra 10 perccor.

Budai Istentiszteletek rendje: Ok-
tóber 31., pénteken este 7/45 órakor;
november 1., szombaton d. e. 7/45
órakor; november 1., szombaton d. e.
7/45 órakor. A II. Torockó-ú. 6/b.
szám alatti imaházban, szombaton
reggel 7/45 órakor. Hétköznap reggel
7/45 órakor. (Torockó-ú. napokon
7 órakor). Hétköznap este 7/45 órakor.
Istentiszteletek helye: II., Kunai
Zsigmond-ú. 49., XI., Bocskay-ut 37.,
II., Torockó-ú. 6/b. és péntek este
ként II. Fő-ú. 12 szám alatt

Óhuzal Istentiszteletek kez-
dele a Lajos-utcai templomban:
péntek este 7/45, szombaton
délután 9 órakor.

A Zsidó muzeum nyitva:

szombaton 11–13,
vasárnap 10–13,
esütőrlőkön 16–19 óráig.

FÉRJHEZMENNÉK 42-től 50
éves korú urhoz, aki jómene-
telű lakatesztémembe segítők-
társ lenne. Teljes című levelekre
válaszolok. „Keresem a párom”
jelígre a kiadóba.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Sip-ú. 12. – Telefon: 423-430

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK
ORSZÁGOS IRODÁJA

Feladás szerkesztő és feladás kiadó:

ROÓZ REZSÓ

Beküldött kéziratokat nem örl-
zünk meg a visszaküldésükre
nem vállalkozunk.

Előfizetési díjak: egész évre
48 Ft, félre 24 Ft, negyed-
évre 12 Ft. Takarékpénztári
cskek számla száma: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomda má-
tázott Rt. körforrópén.
Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Fel. nyomdavezető: Margittay Antal